Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Вам, лицарі, слава,
що бились орлами,
За землю, за волю,
за правду свою,
Що вславлені чола
квітчали тернами
І маком червоним в бою,
слава.

Олександр ОЛЕСЬ

35–36 (555–556)
20 серпня
2015 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ВІТАННЯ

ІЗ ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ!

Шановні краяни! Дорогі просвітяни!

Від імені тих, хто проголошував Незалежність України, ухвалював Декларацію про Державний суверенітет і Конституцію України сердечно вітаю вас із нашим національним святом – Днем Незалежності України.

Безумовно, дата 24 серпня 1991 року навічно увійшла в історію нашої державності, започаткувавши нову епоху в житті українського народу. Абсолютно леґітимно, на основі міжнародного права, Актом Незалежності закріплено наші одвічні прагнення до державного національного відродження, буття і свободи. Це незаперечна правда.

Але є також інша правда. У нашій новітній історії ми вже вдруге зустрічаємо сумну і тривожну річницю Незалежності, з такою смертельною загрозою для Держави і майбутнього нації. Імперська Росія захопила Крим і веде відкриту аґресію на Донбасі. У цій жорстокій війні на сході гинуть молоді патріоти. Та хай скорбота не оселиться в наших серцях. Це – новітня битва за незалежну Україну. І ми переможемо в ній. Іншого не дано. Бо ж заповідав наш Пророк: "Борітеся – поборете! Вам Бог помагає!"

Шановні краяни! Вірмо, працюймо і борімось! З нами Господь і весь цивілізований світ! Перемога – за новою Україною. Головне – чесно робити свою справу, подолати внутрішнього ворога – корупцію, ізолювати п'яту колону, укріпитись духом. Так, це важке випробування, яке було неминучим. Адже сам факт проголошення Незалежності України вступив у протиріччя з політикою Росії, яка завжди була й залишилася імперською. Але це самоствердження Української Держави у протистоянні з давнім ворогом. І це робить нас дійсно сильнішими й незалежними. Важливим етапом нашого самоствердження стане децентралізація влади, реформа самоврядування і вибори до місцевих рад. Маємо усвідомити свою відповідальність, аби до влади всіх рівнів прийшли професіонали-патріоти, які серцем і душею вболівають за долю народу й України, знають як, вміють і готові до розбудови Української Держави.

Спільна перемога стане проривом на якісно вищий рівень буття: життя й добробуту. Майбутнє вартує нашої жертовної праці.

З Днем Незалежності, українці!

Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
голова ІФ ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка,
народний депутат 1-го та 2-го демократичних скликань

ПОДІЯ

ПАТРІАРШИЙ СОБОР УГКЦ

З вівторка по четвер, 25–27 серпня, в Івано-Франківську пройде Патріарший собор УГКЦ. Участь у ньому візьмуть делеґати з 57 країн світу. Про це повідомляє «Репортер».

«Очікуємо біля 350–380 делеґатів із 57 країн світу. Не тільки з тих міст, де є стала українська діаспора, але й з інших», – сказав синкел у справах духовенства Івано-Франківської архієпархії та секретар патріаршого собору УГКЦ Олег Каськів.

Делеґати почнуть прибувати з 21 серпня. 25 серпня о 7.45 розпочнеться собор. Він триватиме повних три дні. До обіду проходитимуть пленарні засідання. Після обіду – секційні. У перший день буде молитва за загиблими воїнами АТО.

«Для делеґатів, які прибуватимуть, розробили екскурсійний план, щоб вони могли побачити історичні місця: і Коломию, і Галич, і Гошів, і Шевченкове... Це добра заявка та інвестиція в реґіон», – переконаний секретар Патріаршого собору.

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

На службу Богові, Церкві й народові

Під такою назвою у Надвірнянському районному будинку культури відбулась урочиста академія, присвячена 150-ій річниці митрополита Андрея Шептицького. Захід розпочався з благословення владики Коломийсько-Чернівецької єпархії УГКЦ Василія Івасюка, який закликав учасників заходу бути гідними послідовниками слуги Божого митрополита Андрея та сумлінною працею підтверджувати свою любов до України.

Участь у заході взяли також декан Надвірнянський (УГКЦ), отець-парох с. Фитьків Іван Качанюк, міський голова Надвірни Зіновій Андрійович, заступник голови райдержадміністрації Богдан Зеленчук та інші. Звучали духовні пісні у виконанні хору «Вервиця» собору Благовіщення Пресвятої Богородиці, хору церкви Воздвиження Чесного Хреста та інших колективів. Також присутні мали змогу ознайомитися з виставкою вишитих образів Любові Григораш.

Прапор Майдану в Японії

У Токіо в рамках третього мега-маршу понад 150 українців, японців та представників інших країн світу вийшли у вишиванках і з прапорами України. Цьогорічний парад був присвячений співпраці між Україною та Японією. Прапор України, що побував на Майдані в Києві, до Токіо привезла випускниця Калуської гімназії, 22-річна Інна Ануфрієва. Вона навчається у Токійському університеті вільних мистецтв за річною стипендійою програмою від японського уряду. Мега-марш підтримали дипломатичний сектор посольства України в Японії і Надзвичайний і Повноважний Посол Ігор Харченко з сім'єю. У вишиванках приєднались еко-посол Японії в Україні Саката Тоїчі з дружиною, а також відомий українознавець та генерал-полковник Українського реєстрового козацтва Иошіхіко Окабе. Захід було організовано за підтримки посольства України в Японії та місії Української Православної Церкви Київського Патріархату.

Контроль з неба

У Пентагоні планують істотно розширити спостережні місії з використанням безпілотників у небі над кризовими реґіонами, зокрема над Україною, Іраком та Сирією. Як повідомляється, протягом наступних чотирьох років Пентагон хоче значно збільшити кількість польотів безпілотних літальних апаратів над кризовими реґіонами світу. Нагадаємо, що раніше посол США в Україні Джеффрі Пайєтт повідомив, що США надаватимуть українській армії безпілотники та джипи. Нарешті!

Знищують пам'ять

Так звана «народна рада ДНР» вирішила знести на підконтрольній терористам донецькій території пам'ятники жертвам голодомору та політичних репресій. З ініціативою знищення пам'ятників виступив «депутат ДНР» Валерій Скороходов: «Ця пропозиція виникла тому, що пам'ятник був встановлений без погодження з територіальною громадою і з метою встановлення історичної справедливості. Крім того, пропонуємо вжити в установленому порядку додаткових заходів щодо демонтажу пам'ятників і пам'ятних знаків жертвам політичних репресій та голодомору в місті Сніжному».

СВЯТОЧНЕ

УСЕ БУДЕ, ЯК НАЛЕЖИТЬ

Начальник відділу внутрішньої політики Ігор Кінаш розповів, що до Дня Незалежності у Івано-Франківську пройде понад 30 заходів. Також щоденно надходять пропозиції від різноманітних партій і громадських організацій, які пропонують провести свої святкування, тому чиновникам доведеться узгоджувати час, місце і дату проведення. Усі заходи мають бути змістовними й нести ідеологічну складову.

До Дня Незалежності готуються всі: культосвітні працівники й організації, народні доми, комунальні служби. Останні – особливо. Директор комунального господарства, транспорту і зв'язку Михайло Смушак повідомив, що, згідно комплексу заходів щодо підготовки та відзначення в місті 24-ої річниці Незалежності України, комунальні організації покосять траву, яка і так вигоріла від спеки, приведуть до ладу міські кладовища; приведуть до належного стану меморіальні дошки, пам'ятники «Борцям за волю України», В. Чорноволу, діячам ЗУНР, С. Бандері, І. Франку, А. Міцкевичу; впорядкують «Ротонду» на майдані Шептицького, пам'ятні знаки: «2000-річчя Різдва Христового», «Возз'єднання»...

Словом, і в «Парку культури та відпочинку імені Т. Г. Шевченка», і на міському озері, і на зелених оазах у центрі міста все побілять, підфарбують, приберуть, прикрасять національною символікою, встановлять нові дорожні знаки, здійснять асфальтування покриття на вулицях міста і ямковий ремонт вулиць.

Тож будемо підстрижені, пофарбовані, прибрані. Отже, все буде якнайкраще. Аби лиш не було війни.

А святковий концерт пройде в облмуздрамтеатрі 21 серпня. 23-го ж на Вічевому Майдані урочисто піднімуть Національний Прапор. У бібліотеках, культосвітніх закладах організують книжкові виставки, концерти зустрічі до річниці Незалежності, пройдуть спортивні турніри.

А після свят, 27 серпня, буде урочисто відкрито пам'ятник митрополиту Андрею Шептицькому на площі його імені.

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІ ОО та МО ВУТ «ПРОСВІТА» ім. Т. ШЕВЧЕНКА ЗАПРОШУЮТЬ у НД «ПРОСВІТА»:

на спільний концерт вокального ансамблю «Квіти ромену» і українців Донбасу та Криму «УКРАЇНА – ЄДИНА».

23 СЕРПНЯ
Поч. о 16.00.

на урочистості, присвячені ДНЮ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ.

24 СЕРПНЯ
Поч. о 16.00.

ДУХОВНЕ

СВЯТКУВАЛИ МАКОВІЯ І СПАСА

У народі Маковія ще називають Першим Спасом або Спасом на воді. І цьогоріч він був минулої п'ятниці.

За давніми переказами, князь Володимир саме цього дня прийняв хрещення, тому в давнину в Києві 14 серпня освячували воду й називали цей Спас «Спасом на воді».

А ще його звуть Медовим. Також напередодні чистять і впорядковують криниці й джерела.

За давнім звичаєм, на Медовий Спас віряни принесли у храми мед для освячення. Традиція ця пов'язана зі стародавньою настановою – перший урожай приносити Богові й лише після цього споживати самим.

А ще освячували букети з трав і квітів – «маковійчики». Здавна вважається: якщо не освятити квіти на Маковія, то не буде квітнути господарство.

Від Маковія почався Успенський піст. Він так само строгий, як і Великий, і триватиме до 28 серпня – Успіння Пречистої Діви Марії).

А вже у середу ми святкували Спаса й освячували плоди. Всіляко рятуючись від неймовірної спеки, ми ніяк не можемо серйозно прийняти давню приказку: прийшов Спас, готуй рукавиці про запас.

ПЕРШОВЕРЕСНЕВЕ

ГЕРОЇКА З ПЕРШОГО УРОКУ

МОН України рекомендує загальноосвітнім і професійно-технічним навчальним закладам розпочати 2015–2016 навчальний рік Першим уроком, тематика якого відповідала б принципам Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, затвердженої наказом МОН від 16.06.2015 р. № 641.

У міністерстві зазначають, що конкретну тему такого уроку навчальні заклади мають визначити самостійно.

«Під час обрання теми, підготовки і проведення уроку доцільно звернути увагу на питання історії українського державотворення, розвитку та зміцнення держави, історії державних символів України. Це може бути урок-роздум про історичну долю України, героїку сучасних захисників суверенітету й територіальної цілісності країни, розмова з учнями про сьогодення і перспективи України. Доречним буде також запрошення на Перший урок учасників Революції гідності, ветеранів і учасників російсько-української війни, волонтерів», – йдеться у листі МОН.

З урахуванням вікових особливостей учнів початкової школи, на Першому уроці може бути запропоновано тему уроку «Чим може пишатися українець?»

У відомстві рекомендують під час проведення Першого уроку уникнути формалізму й заорганізованості, забарвити перший день нового навчального року святковістю, урочистістю, добрим настроєм, емоційністю, оптимізмом. Аби ця мить запам'яталась на все життя.

ВШАНУВАННЯ

ПАМ'ЯТНИК ГЕРОЄВІ УПА

16 серпня після недільної Служби Божої парафіяни села Середній Березів гідно вшанували світлу пам'ять свого односельця Петра Клим'юка (псевдо – Колюк) – чотового сотні важких кулеметів (сотенний – Василь Скригунець (Гамалія)), учасника знаменитого й історичного Рушірського бою під орудою сотенного Мирослава Симчича (Кривоноса). Через 70 років заборон і замовчувань на напівтаємній могилі героя зусиллями родини споруджено гідний християнський пам'ятник. Освячення пам'ятника перетворилось у народне віче, на якому прозвучали слова вдячності героєві, який не пожалів свого життя, захищаючи рідне село і рідну Україну від червоних окупантів.

Усвідомлюючи, що на прикладі героїв УПА виховуються майбутні герої – захисники України, ще в 90-ті роки минулого століття березуни на місці знищеної москалями могили на присілку Царинка спорудили величний пам'ятник-могилу односельцям, які віддали своє життя за волю України. На стелі цього монумента викарбувано і прізвище чотового Колюка – Петра Михайловича Клим'юка. До відкриття монумента героям УПА я написав вірш «Героям слава!», в якому в поетичній формі детально описав героїчну смерть мого вуйка (маминого брата) Петра Клим'юка (Колюка).

Йдеться про те, що коли енкаведисти захопили в полон тяжко пораненого партизана і його побратимів, він усю «провину» взяв на себе, сказавши, що це він організував хлопців у боївку, що вони не винні. Щоб витягти з повстанця більше інформації, його привезли до сільської кузні на катування. Побачивши розпечене залізо й кліщі, Колюк зрозумів, що катування будуть пекельними, звірячими, тому спровокував головного енкаведиста, котрий його допитував. Тож на запитання «Гдє друзья?» попросив ката нахилитись ближче, бо через поранення тяжко говорити. Коли енкаведист нахилився, той кров'ю плюнув у гидотне лице окупанта-ката й вигукнув: «Слава Україні!». Кат вистрелив Колюкові в чоло й вибіг надвір, довго витираючи мордяку.

На освяченні пам'ятника героєві УПА мудрі й глибокі промови виголосили отець-декан місцевої парафії Роман, колишній голова Середньоберезівської сільради Іван Клим'юк, автор цих рядків. В урочистості взяли активну участь теперішній голова села Середній Березів Святослав Перцович і голова Івано-Франківської міської ОУН Микола Сулятицький.

«Ми, українці, подолаємо московських антихристів, окупантів-аґресорів і їхніх прихвостнів – запроданців і зрадників і встановимо мир на сході України, бо з нами Бог, з нами душі героїв УПА – мучеників за волю України» – таким був лейтмотив урочистого дійства освячення пам'ятника героєві УПА Петрові Клим'юку (Колюку).

Микола СИМЧИЧ,
с. Середній Березів Косівського району

АНОНС

МІЖНАРОДНИЙ ФОРУМ ВИДАВЦІВ

З 9 по 13 вересня у Львові відбуватиметься 22-ий Міжнародний форум видавців. На п'ять днів місто Лева перетвориться у Мекку книгочитання.

За прогнозами організаторів, цього року буде представлено понад п'ять тисяч нових назв книжок, а Форум відвідають, найімовірніше, 40 тисяч осіб. Багато книжок буде на військову тематику.

У Форумі видавців-2015 візьмуть участь 22 країни-учасниці. Країною – почесною гостею цьогоріч є Франція. А китайський поет-дисидент Бей Лінґ стане першим гостем Форуму з Китаю.

Під час Форуму відбуватимуться такі акції: книжковий ярмарок, премія «Найкраща книга Форуму-2015», Львівський міжнародний літературний фестиваль, Львівський бібліотечний форум, благодійна акція «Третій вік: задоволення від читання», гала-концерт конкурсу Молода республіка поетів, українсько-єврейські зустрічі, тиждень сучасної драматургії, Дитячий форум.

У програмі – тисяча заходів, серед яких – Дитячий форум, а це понад 400 заходів для дітей і батьків. Вони відбудуться переважно в Національному музеї імені Андрея Шептицького і Державному природничому музеї. Вхід для дітей на цю акцію – 20 грн., зате на торговий ярмарок у Палаці мистецтв – безкоштовний. При вході діти отримають альбом із завданнями, які зможуть розв'язати на Форумі. За це вони отримають призи.

Подбали організатори і про учасників АТО, пенсіонерів.

ВШАНУЙМО БОГДАНІВЦІВ!

22 серпня о 17.00 на залізничній станції Київ-Волинський відбудеться урочисте відкриття меморіальної дошки на вшанування козаків і старшин Богданівського полку, які загинули тут від московських куль.

26 липня 1917 р. на залізничній станції Пост-Волинський кірасири 2-го ґвардійського полку та «казакі» 17-го Донського полку з кулеметів розстріляли ешелон 1-го Українського полку імені Богдана Хмельницького, які їхали на фронт.

31 липня 2015 р. Історичний клуб «Холодний Яр», бажаючи вшанувати загиблих українських вояків, встановив меморіальну дошку на приміщенні кас ст. Київ-Волинський Південно-Західної залізниці.

Запрошуємо козацькі, громадські та політичні організації, а також вояків АТО, волонтерів і представників влади вшанувати полеглих. Хто має охоту стати співфундатором пам'ятного знака та співорганізатором вшанувань, може скласти пожертви.

Вшануймо богданівців разом!

Прес-служба Історичного клубу «Холодний Яр»

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Дарунок молодим

В Івано-Франківську на території міського озера на «Острові кохання» урочисто відкрили ковану арку. Міський голова Віктор Анушкевичус спільно з головою молодіжного міськвиконкому Іриною Рабарською вітали містян із цією подією. А о. Ярослав Рохман освятив арку й побажав, щоб на цьому місці завжди жило кохання.

До встановлення «Арки мрій» долучились і молоді, і не дуже. А ще ковалі. Виконавчий директор ГО «Свято ковалів» Михайло Клочко розповів історію створення арки. За його словами, спершу на площі в «Бастіоні» кували поручні, потім гості фестивалю викували квіти й деталі композиції. Опісля в одній із майстерень арку доробили. Дизайн розробив коваль із Надвірни Анатолій Молодик. Отакий вийшов дарунок молодим.

Поховати не дають

На Донбасі бойовики не дають коридор для вивозу тіл загиблих українських військових із зони АТО. Про це на своїй сторінці в «Facebook» повідомив керівник пошукової місії «Чорний тюльпан» Ярослав Жилкін. Він також додав, що навіть у найскладніші моменти бойових дій на Донбасі «Чорному тюльпану» дозволяли шукати й вивозити тіла загиблих. «Таке просто рідко для нас. Навіть коли аеропорт і Дебальцеве ми проскакували», – наголосив Жилкін. Були часи, коли тіла загиблих вивозили з аеропорту й Дебальцевого. Тепер же це стало проблемою.

Як відомо, протягом року «Чорний тюльпан» вивіз із окупованих територій більше 600 тіл загиблих. Ці роботи були здійснені за рахунок волонтерів і пожертвувань. Держава в 2014–2015 роках на пошук та опізнання солдат грошей не виділяла.

Спорудили форт

Івано-Франківська державна адміністарція здала один із найважчих та найнебезпечніших об'єктів комплексу фортифікаційних споруд у зоні АТО. Про це на своїй сторінці у соцмережі «Фейсбук» повідомив заступник директора департаменту соціальної політики Івано-Франківської облдержадміністрації Віталій Яворський. Чиновник сам у складі зведеного загону будівельників від облдержадміністрації бере участь у спорудженні оборонних споруд на сході.

ДОПОМОЖИ!

АБИ ЗАГОЇЛИСЬ РАНИ...

Боєць десантної 81-ої аеромобільної бриґади Данило Семчишин з Калуша отримав нагороду «За оборону Донецького аеропорту». Про це повідомляє на своїй сторінці у соцмережі «Фейсбук» волонтерка Єлизавета Масляк.

Данило Семчишин отримав поранення у п'ятницю, 26 червня, біля Костянтинівки.

– Один постріл поранив одразу дві ноги. У лівій нозі куля перебила артерію. Лікарям довго не вдавалося її зшити – вона рвалася, і Данило знову втрачав кров. В організм потрапила інфекція і ще більше ускладнила лікування. Боєць пережив дев'ять операцій. Найдовша тривала 13 годин. Чоловік постійно був під загрозою ампутації ноги. На щастя, операція із вживлення імпланта артерії пройшла успішно», – пише Єлизавета Масляк.

Зараз стан Данила покращується. Він уже намагається рухатись. Йому потрібно піклуватися про семимісячну донечку Настю, яку бачив тільки раз. Старша донька, Марічка, цього року йде в перший клас. Батько мріє особисто відвести її на перший дзвінок сам і на своїх ногах.

Рахунок у Приватбанку: 5168 7556 1496 8259, Семчишин Лідія (дружина).

ІНІЦІАТИВИ «ПРОСВІТИ»

МОСКОВСЬКИЙ ПОПИХАЧ

Ще 17 червня 2015 року Головна рада ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка ухвалила рішення заснувати Всеукраїнську антипремію «Московський попихач», що присуджуватиметься тим високопосадовцям, які публічно іґнорують вимогу 10-ої статті Конституції про державність української мови, сприяючи реалізації кремлівської мрії про узаконення двомовності в Україні як приводу до розширення «руского міра».

Як свідчить сьогоднішнє життя, претендентів на здобуття антипремії – хоч греблю гати. Номінально українські міністри і їхні заступники, народні депутати і різних рангів держслужбовці, юристи, політологи, представники шоу-бізнесу і просто бізнесу, гламурні в'юноші й дівиці, цілі телеканали і радіостанції рішуче та безповоротно демонструють неспроможність власного розуму і тупої совісті: вивчити українську мову. Понад те – суспільству наполегливо вбивають у мізки імператив про російськомовний український патріотизм, з яким усі мають змиритися, мовчати й терпіти неповагу до державної мови, аби «не роз'єднувати людей». Хоч саме вона, державна, є соціально-психологічним чинником, який сприяє духовному, соціальному, політичному об'єднанню громадян, виконує далеко не символічну роль в успішному державному управлінні.

Слідом за вельможними мовцями маленькі українці-чиновники, про яких ще Михайло Коцюбинський сказав: «Раби і підніжки всякої влади палять фіміам навіть земським начальникам», – вся ота дрібнота, наче шашіль, розточує і тлить обов'язковість української мови в законодавстві, офіційному діловодстві, судочинстві, навчанні тощо. Не вірите? А ви перемикайте канали й зауважуйте, якою мовою говорять судді йпрокурори, директори і ректори, юристи і журналісти. Не помічаєте, не бачите різниці? Тоді приміряйте до себе якщо не антилауреатство, то, бодай, розкішний синонімічний ряд до іменника чоловічого роду, що позначає істоту бездушну, яка погоджується на роль поштурховиська, помела, старшого, кому скажуть і кого пошлють, служника, наймита, приспішника і поштуркача... Цілком можливо, що ви – не попихач, а жертва, заколихана високими заявами про те, що «українська була, є й буде єдиною державною», або ж – запущене, занехаяне дитя безвідповідальної української гуманітарної політики, що, виголосивши обов'язковий набір із трьох слів: «мова, культура, історія», переходить на переляканий шепіт, коли йдеться про розв'язання фундаментальних питань, на неї покладених. А вже коли заходить про національну ідентичність, україноцентричність у сферах освітянській, мовно-культурній, гуманітарній, то й губи злипаються у сердешних владців.

Не думайте, що ті «руськомірні» («руськовимірні»?) панове не знають, що без української мови ми як держава не відбудемося, а як народ втратимо своє обличчя і самобутність. Знають, та мовчать. Або чекають – що з цього буде?

Навіть олігархи – всі, як один, – чужомовні, і всі, як один, – чужовалютні (нахапане в Україні їм найкраще влягається в долари, фунти і євро), маючи за честь побувати в Давосі, добре поінформовані, що однією з ознак розвиненої держави, визначених нормативними актами Давоського економічного співтовариства, Всесвітньої торговельної організації є повноцінне функціонування державної мови. І все ж, і все ж... Зовсім не голі онучата Золотого Тамерлана вперто цвенькатимуть англійською або ж, «на худой конец», – російською, навіть на особистих прийомах із українським борщем та пампушками, варениками і, для екзотики, – салом на житньому, – таки ж українському! – хлібові.

Щоб знав Давос, щоб світ сміявся! Очевидно, що кожен із українських скоробагатьків мав би за честь стати лауреатом французької премії «Англійський попихач», але дзуськи! Її вручають питомим французам, але надто запопадливим до англійської. Ось першим «Англійським попихачем» 2007 року у Франції став генеральний директор «Рено»! Та й наступні французькі лауреати незгірше: бізнес у них світовий, але поваги до рідної мови забракло, тому й докотилися аж до цієї вельми промовистої відзнаки.

Президент П. Порошенко порадив українцям вивчати англійську. Уявляю, як запопадливо кинуться гризти граніт науки владці всіх рівнів, у поспіху плутаючи московське «акання» з англійським «theканням». Такий ось він, державний стимул до використання і вивчення української мови в «Єдиной стране»! Вже за рік-другий почуємо адресоване нерусифікованому від англомана: «А яка в тебе власть! Лакей нещасний!» (Ів. Цюпа). І виправдання у відповідь: «Я наче той попихач: куди пхнуть, туди і йду» (Номис)...

Розбігаються очі – скільки їх у нас є, ще некоронованих, але вже визнаних, усталених московських попихачів! Скажімо, пан Аваков: і говорить, і у «Фейсбуці» пише тільки російською. Невже щоб ворогам – путінським найманцям, перекладати не доводилося?! Почують, прочитають – і здадуться! Або особлива каста запрошених на високі посади: вручаючи їм паспорти з тризубом, навіть сам Президент змушений звертатися до них російською – українською вони не лише не говорять і не пишуть. Вони її не розуміють! Отакі реформатори, отакий креатив: «Дайош русифікацію всієї України!»

...Була в мене мрія: Саакашвілі говоритиме державною, адже звертався зі сцени Майдану українською до повстанців і виходило в нього не гірше, ніж у В. Кличка. Але де там: ще не по-одеськи, але завжди – російською промовляє симпатичний пан Міхо. А онімечений столичний мер уже забув і ті нечисленні українські звороти, які вже був вивчив, ідучи у владу. І тепер, наче пріснопам'ятний Азаров, творить свою особливу мову.

Може, класики простимулюють до тої, яка «є, була, буде» – московських попихачів? Скажімо, зачепить за живе Михайло Стельмах: «Та от надходить чорна зрада: Дрантя, попихач скрався ззаду, Він чином – кат, душею – гад. Увесь продався за дукат». Ні, Михайла Панасовича «наші герої» не читали, інакше були б спроможні «вчитись, так як треба». Тоді процитую ще більш травматичне, шевченківське:

Сирота Ярема, сирота убогий:
Ні сестри, ні брата – нікого нема!
Попихач жидівський, виріс у порогу,
А не кляне долі, людей не займа

Нагадаю, що Ярема Галайда зрікся попихацького ярма, пішов у повстанці й, витримавши всі випроби, описані Тарасом Шевченком у «Гайдамаках», залишається живим: часом попихачі з примусу стають героями з власної волі й пориву. Ми це бачили у буремні дні Революції гідності.

Україна переможе московських попихачів, і наша мова таки буде єдиною державною, якщо ми її не зрадимо. Якщо матимемо сміливість і чесність думати, спілкуватися, перемагати з нею. Якщо без страху, відверто назвемо поіменно всіх «Московських попихачів».

Любов ГОЛОТА

ВІД РЕДАКЦІЇ. Рахунок антилауреатів відкрито, і ми обіцяємо вам, дорогі читачі, друкувати їхні імена на шпальтах «Слова Просвіти» і «Галицької Просвіти». Долучайтесь! Будьмо разом! Зрештою, вам видніше, хто заслуговує лауреатства «Московський попихач».

АКТУАЛЬНО

ПЛАТФОРМА

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ВУТ «ПРОСВІТА» імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Як повідомляла «ГП» у ч. 32, сесія Головної ради ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка обговорила й затвердила Платформу національно-патріотичного виховання, мовилось і про інформаційно-культурний простір і національну безпеку України, контроль громадськості щодо виконання Закону про декомунізацію та очищення України від імперського та комуністичного бруду.

У зв'язку з важливістю порушених проблем пропонуємо увазі читачів, голів осередків і всіх просвітян один із ухвалених документів.

1. Аґресія Росії та антиукраїнських сил проти свободи, Незалежності й територіальної цілісності України актуалізувала значущість національно-патріотичного виховання як стратегічного завдання Української держави і суспільства.

2. Ідея захисту, розвитку української державності й нації – головного консолідуючого чинника суспільства – має стати основою діяльності всієї системи державної влади, самоврядних і громадських організацій, політичних партій, сім'ї, Церкви, освітніх, культурних, наукових установ, ЗМІ.

3. Найважливішою стратегією і реформою з точки зору безпеки, існування, поступу Української держави є виховання сильної української політичної нації. Саме така нація буде здатною не лише успішно навчатися й творити духовні й матеріальні цінності світового рівня, але й надійно захищати волю та суверенітет України, розвивати національну культуру, свято оберігати й цінувати людську, національну і державну гідність.

4. Основою патріотичного виховання нації, передусім української молоді, є утвердження національної ідеї як найвищого політичного пріоритету, оскільки лише її реалізація забезпечуватиме безперервний процес національної самоідентифікації і розвитку, проґрес культури і безпеки українського народу.

5. Українська влада, яка політично, морально, духовно сприймає українську національну ідею, отримуватиме довіру і підтримку народу.

6. Громадянське суспільство, держава зобов'язані створити морально-етичні, політично-правові норми й умови, коли у всі гілки влади, інституції, які покликані здійснювати управління і виховання нації, не допускатимуться особи, що ігнорують національні світоглядні позиції, ідеї, ідеали, погляди й переконання, історичну правду українського народу і не слугують національним інтересам та безпеці Держави.

7. Метою національно-патріотичного виховання є виховання патріота України, який знає, поважає й гордиться історією свого народу, шанує державну мову, українські національні символи (Прапор, Гімн, Герб), Конституцію України, національну культуру, цінності віри, традиції, готовий захищати та розбудовувати суверенну, демократичну, соціально справедливу, правову, національну Українську державу.

8. Національно-патріотичне виховання – найголовніший чинник і складова національної безпеки. Боротьба за Українську державу, історія українського козацтва та визвольних змагань, жертовність, одержимість найкращих синів і доньок України в протистоянні імперським, тоталітарним, людиноненависницьким режимам більшовизму і фашизму, життєдіяльність видатних українців на материзні й за її межами, досягнення українства у сферах культури, науки, освіти, героїчні вчинки сучасних українців у відстоюванні незалежності, свободи й гідності в новітні часи є основою формування патріотизму, національно-державної й особистої гідності.

9. Повага до України як духовної, ідейної, політичної цінності, національно-державної символіки, державної української мови, історії, культури, народних святинь і традицій, конституційних основ України має стати найпосутнішим завданням держави, суспільства, сім'ї, Церкви, усіх етносів і народностей, для яких Україна є Батьківщиною.

10. Національна свідомість, патріотизм, громадянськість, любов до українського народу виховується у всіх сферах життєдіяльності суспільства, насамперед, завдяки історичній правді про буття народу і держави, повазі до рідної землі, культури, мови, віри, традиції, природи, власної родини, великої і малої Батьківщини, завдяки високим прикладам, благородним учинкам, унікальним досягненням у розвитку світової культури видатних українців як на материзні, так і поза її межами, що варті наслідування для нинішнього і майбутніх поколінь.

11. Зміст, форми й методи виховання базуються на українській історії, національній культурі, народних традиціях, найкращих надбаннях вітчизняної та світової психопедагогіки, сучасній героїці революцій Майдану, Небесної сотні, добровольців, волонтерів, військових як прояви благородства, мужності, честі, відданості Україні.

12. Національна історична пам'ять, трагічне минуле українського народу (колонізація, денаціоналізація, голодомори, лінґвоцид, етноцид, геноцид), декомунізація суспільства мають сформувати сучасний національно-свідомий тип українця, який здатний на основі світобачення власного «Я» творити своє майбутнє, не послуговуючись ніколи тією історичною «правдою», що пишеться чужинцями.

13. Державна українська мова відповідно до Конституції України, що є вищим актом і нормою прямої дії, як ґарант збереження ідентичності, існування й розвитку української нації, консолідуючий чинник єдності України є найважливішим пріоритетом держави і суспільства у національно-патріотичному вихованні.

14. Пізнання, опанування й успадкування духовних, інтелектуальних, етичних й естетичних національно-культурних надбань українського народу – головний вимір сучасного комплексного підходу в системі національної освіти «впродовж життя», соціалізації громадян, передусім молоді.

15. Утвердження і зміцнення на суспільно-державному рівні, в установах і закладах освіти й науки, культури, державних і самоврядних інституціях, ЗМІ, громадських і політичних організаціях авторитету і сили українського війська, висвітлення його ролі й значущості для існування народу і держави, в обстоюванні ідеалів свободи й державності, починаючи з княжої доби, козаччини, Української і Західноукраїнської Народних Республік, січових стрільців, «Карпатської Січі», Героїв Крут, бійців Холодного яру, Української Повстанської Армії і до сучасних подій на Сході України у боротьбі Збройних сил України з російським аґресором і антиукраїнськими силами.

16. Упровадження ідеалів українського козацтва, козацької педагогіки – важливого чинника військово-патріотичного виховання молоді, що пробуджує в українців історичну пам'ять, патріотизм, національну свідомість, лицарську мораль, народжує здатність боротися і перемагати, захищати й зміцнювати Україну.

17. Виховання української молоді на ідеях і цінностях Тараса Шевченка й Івана Франка, боротьби Івана Богуна й Івана Сірка, Олени Теліги й Романа Шухевича, громадянського чину і віри в Україну Василя Симоненка й Василя Стуса, Миколи Зерова й В'ячеслава Чорновола та багатьох інших видатних українців, формуючи на цій основі національну свідомість, волелюбність, патріотизм, гідність, гордість і відповідальність перед Україною і майбутніми поколіннями.

18. Активізація діяльності органів влади, самоврядних і громадських організацій, культурно-просвітницьких, навчальних, наукових, соціальних установ у сфері національно-патріотичного виховання. Залучення до патріотичного виховання молоді людей праці й звитяги, соціально і морально авторитетних громадських, політичних діячів, культури, науки, спорту, учасників Революції гідності, бійців добровольчих батальйонів, бійців ЗС України.

19. Забезпечення у проведенні заходів національно-патріотичного спрямування, загальнодержавних свят, у державотворчих процесах країни найактивнішої участі молоді задля розвитку їхньої громадянської й політичної культури.

20. Популяризація пам'яток української культури, історії, природи, суспільно значущих місць та подій в Україні, життєдіяльність видатних українських просвітників і борців за волю і державність України.

21. Об'єднання зусиль і бажання української молоді до консолідації з закордонними українцями навколо українознавчих цінностей і зміцнення державності.

22. Посилення уваги і дії центральних, місцевих органів влади, місцевого самоврядування, громадянських інститутів, враховуючи реалії війни, в яких знаходиться Україна, до змісту і якості патріотичного виховання в закладах освіти всіх рівнів, позашкільних установах, культурних, спортивних організаціях, створюючи для цього відповідні умови.

23. Розроблення адекватних часу та Конституції України концепцій, програм, планів з національно-патріотичного виховання. Значного реформування й удосконалення потребує система підготовки й перепідготовки кадрів, яка стосується педагогічної, військової, психологічної, соціальної, гуманітарної сфер, а також усіх напрямів державного управління.

24. Упровадження і реалізація в системі національно-патріотичного виховання, в соціокультурному, культурно-освітньому, інформаційному просторі україноцентричного принципу, підтримуючи україномовні друковані засоби масової інформації, теле- та радіопередачі, Інтернет-сторінки, книгодруки, музику, рекламу… Недопущення в зміст освіти, інфопростір чужих, бездуховних, антидержавних шкідливих «цінностей», утверджуючи власне національне і державницьке «Я», деколонізуючи сучасну «українську» інформаційну політику.

25. Підтримка державою загальнонаціональних і регіональних програм зі створення і розвитку україномовних видань художньої, публіцистичної, науково-популярної літератури, кіно- і відеофільмів, театральних вистав, публічних заходів національно-патріотичного спрямування.

26. Створення умов для нормальної життєдіяльності сім'ї, духовного, морального, фізичного, освітнього розвитку дітей, вибудовуючи людиноцентричну демографічну політику та родинне виховання на засадах національних традицій, соціальної відповідальності, насамперед держави, є надважливим завданням у процесі національно-патріотичного виховання молоді.

27. Оптимізація процесів для досягнення ефективності національно-патріотичного виховання потребує значного посилення науково-дослідницької, науково-методичної, навчально-виховної, експериментальної, соціологічної, кваліфікаційно-кадрової діяльності з цієї проблематики у системі відомств і міністерств, зокрема освіти і науки, культури, молоді та спорту, інформації, академічних установ.

28. З метою утвердження національної самосвідомості та патріотизму в молодіжному середовищі, формування гуманістичного світогляду, впровадження національних та загальнолюдських цінностей для всіх освітніх закладів, установ культури необхідно:

а) розробити і впровадити сучасні програми національно-патріотичного виховання;

б) створити і розвивати всеукраїнські дитячі та молодіжні організації, центри і служби національно-патріотичного і військово-патріотичного виховання.

29. Зважаючи на те, що патріотичне виховання молоді, формування національної свідомості, дбайливе ставлення до національної спадщини, історичної пам'яті, зміцнення державності відбувається в умовах соціально-економічної, політичної, духовної кризи УКРАЇНИ, важливо:

консолідувати зусилля національно-демократичних, патріотичних і державницьких інституцій у справі виховання нації;

деолігархізувати політичну систему Держави за найактивнішої участі громадянського суспільства, політичної волі української влади. Олігархат є головним гальмом української нації на шляху до єдності, справедливості, проґресу, громадянськості й патрітизму, до утвердження національних і європейських цінностей;

посилити громадський контроль за діяльністю всіх гілок влади щодо національно-патріотичного виховання;

здійснити деколонізацію й українізацію соціокультурного інформаційного простору;

визнати головними критеріями у кадровій політиці: активну підтримку і розвиток Української державності; дотримання і виконання норм Конституції України; повагу до національної культури, державної мови, історичної пам'яті, національних святинь і символів України;

домогтися якісних змін щодо політичних пріоритетів держави, визнаючи головний принцип україно-людиноцентризму як ґарантію збереження і розвитку України, а виховання й освіченість нації стратегічною реформою;

визнати, що державні й суспільні інституції, чиновники, наукові, культурні, педагогічні працівники, політики й громадські діячі, які не усвідомлюють значущість для національної безпеки України історичної правди, національної культури, державної української мови, освіти, науки, охорони здоров'я, фізкультури і спорту, гуманістичної національно-оберігаючої інформації, не мають ні морального, ні юридичного, ні політичного права здійснювати управління державою і виховувати націю;

вважати пропаґування (фетишизацію) в культурній, освітній, науковій, інформаційній сферах загальних чужих цінностей і виховних систем, «інтернаціоналізації» й удаваної «полікультурності», «всесвітництва» й «усезагальності» на ґрунті мінімізованої уваги до українського національно-духовного чинника антисуспільною дією, що призводить до втрати ціннісних орієнтацій українського народу і націєоберігаючої функції Держави.

30. Національно-патріотичне виховання в Україні, зорієнтоване на формування національних, державницьких, загальнолюдських, духовних, громадянських цінностей, на вихованні почуття людської гідності, свободи і справедливості, матиме успішний результат лише за умов, коли в його основу буде покладено ідеологію української національної ідеї, принципів україно- і людиноцентризму, які впроваджуватимуться в усіх сферах життєдіяльності нації – культурі, політиці, економіці, екології, безпеці, гуманітарній і соціальній сферах, інформаційному, соціокультурному просторі… Тоді гідність українця здолає політику «національної ліні» «прєзрєнних малоросов», позбавившись «чужинецької кормиги» і забезпечить проґресивний український поступ у конкурентному світовому просторі.

31. Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка зобов'язується разом з усіма державними і громадськими організаціями, Церквою, закордонними українцями, усіма тими, які підтримують і сповідують українську ідею, виховання нації на основі національної і людської гідності, духовної і політичної єдності, соборності, помісності, поваги до України й українського народу, європеїзму, впроваджувати в життя зазначені націєтворчі духовні й політичні, етичні й громадянські цінності.

ТАК ДУМАЮ

Такою, якими будуть українці!

Таке запитання часто ставлять і так на нього відповідають наші інтелектуали. На перший поверховий погляд, відповідь правильна. Та коли вдуматися, то у ньому відчувається не лише пояснення, але й звинувачення всього народу в катастрофічному становищі, в якому опинилася наша держава. «Ми всі винні у цьому» – іноді чуємо з уст народних обранців, високопосадовців та інтелектуалів. Під словом «всі» вони мають на увазі весь народ, всіх українців і, так би мовити, знімають з себе вину. Так! Незаперечно! Але хто і якою мірою?! З історії добре знаємо, що Україна була такою, якими були князі (а не смерди); гетьмани (а не козаки); президенти, міністри, депутати (а не прості українці)… Отже, і в майбутньому Україна буде такою, якими будуть найвищі урядовці, поводирі народу.

А все-таки якими вони будуть? Це дуже важке і дуже важливе запитання. Додам ще: а чому, або хто чи що може змінити їх на краще, щоби вони якнайкраще дбали про ними ж зневажений і змордований народ і державу? «Ситий голодного не розуміє» – говорить прислів'я. Тож хіба вони розуміють і чи здатні розуміти, що таке зубожіння і безробіття, в тому числі молоді, яка, правда, важко працює, та не вдома, а на чужині? А можновладці мали б любити свій народ і своє служіння присвятити йому й державі. Та що ж, матеріальне, добробут і особисте збагачення взяли гору над усім і це визначає, хто є хто, а отже, хто і яким буде в майбутньому. Але ж за все прийде відплата від Бога. Шкода, що вони цього не розуміють…

Добре відомо, що лише до 10 відсотків формують розуміння, бачення і позицію інших 90 відсотків людей, як дехто зневажливо їх називає населенням чи біомасою. Тож вони і найбільше впливають на всі процеси державотворення і від них такою ж мірою залежать ці процеси. Це дуже просто здійснюється через ЗМІ, які належать олігархам, їхнім кланам, політичним партіям і т. ін., де журналісти торгують словом на догоду їхнім хазяям. 24 години на добу – це найпотужніший вплив на мізки людей, коли легко за вказівкою згори можна скерувати в потрібне русло, або збаламутити мільйони. Як може наш нещасний народ в цьому розібратися?

ЯКОЮ БУДЕ УКРАЇНА?…

Реформи, реформи… Без них нічого не вийде ні в політиці, ні в економіці, ні у фінансовій сфері… Та жалюгідні ви, наші реформатори. Зрозумійте ж нарешті, що найперше реформи необхідно провести у ваших головах та ще в серцях, щоб ви перемучилися, відчули і вже тоді зрозуміли, що все потрібно робити щиро, чесно і з любов'ю до свого народу. Народ здійснив революцію. Далі – дії за вами… Що ви зробили для народу? Отже, без революції і реформ спочатку у ваших головах, а вже потім у головах всього народу в нас нічого на краще не зміниться. І це очевидно.

Високорозвинені держави починали свої реформи з освіти. А у нас?

Дехто стверджує, що причиною усіх наших бід є корупція і хабарництво. Так! Але ж насправді це наслідок, а причиною є духовно-моральна криза. Отже, необхідно спершу здолати її. І тут найбільше питань до Церков, які відповідальні за духовно-моральний стан суспільства. Що ми зробили за 24 роки Незалежності, щоб побороти це гріховне і згубне явище, яке є першим і найлютішим ворогом нашої державності й нещадно нищить її? Ми є найбільшими вчителями й наставниками духовно-морального життя нашого народу, а почасти перетворилися в бюро ритуальних послуг (похрестити, повінчати, похоронити). Зрозуміло, священство діє так, як чинять і наставляють вищі духовні пастирі. А чинять і наставляють часом в інтересах наповнення єпархіальних кас. До того ж, адміністрування та чиновництво наче завершують важливість їхньої місії, та не згідно науки Христа.

Якби з початків Незалежності наше духовенство йшло на відкриту розмову до можновладців, депутатів, бізнесменів, підприємців, професорів і т. ін. з великим проханням і закликом до чесних стосунків з підлеглими нашими малими українцями, з нагадуванням про відповідальність перед Богом за затримання зарплати, що кличе про помсту до неба, за обдурювання, платню в конвертах, за хабарництво і корупцію, то, без сумніву, сьогодні ми не мали б усіх тих жахливих криз. Ніхто не заперечить, що саме в ті роки єпископи і священики, особливо у нас, в Західній Україні, мали велику повагу й пошану і влади, і людей. Їхнього слова боялися навіть урядовці, бо від нього залежав вибір влади, особливо депутатської. Та, на превеликий жаль, чудова (навіть в значенні чуда) нагода була втрачена. Йшла жорстока боротьба за храми, за парафії, а суспільство залишилося десь збоку.

Що ж, сьогодні пожинаємо гіркі плоди. При тому лякає байдужість, сліпота чи нерозуміння сучасного катастрофічного стану і в державі, і в Церкві, яка й далі поділена прихильністю, належністю, а отже – залежністю наших Церков, тобто, в першу чергу, вищого духовенства, від чиновників, депутатів, олігархів, партій тощо. Ми всі у всьому поділені. Та навіть процес об'єднання УАПЦ і УПЦ КП свідчить про безвідповідальність єпископів за цей рятівний крок для народу й держави. Бо що можуть зробити священики чи звичайні віряни? Мандат єпископа – це уже мандат недоторканості і презумпція невинуватості. Отак безстрашно і безсовісно маніпулюють надуманими арґументами, лише б не допустити поєднання в одну Церкву. А Господь просив і молив, щоб усі були одно. Чию ж волю чинять?

І все ж таки вагоме і тверде слово мала б сказати наша еліта, і до її голосу (як віруючих людей) та вимог мали б дослухатися усі. Та чи є у нас вона така? Якийсь відомий журналіст писав, що в нас є інтелектуали, які не володіють хапальними рефлексами і добре знають, що і як зробити, щоби врятувати нашу державність. Та, на жаль, і вони поділені між собою. Що ж це за наша рідна споконвічна хвороба? «Де два поляки – там держава, а де два українці – там три президенти, патріархи і т. ін.». Але ж знати, що і як зробити, щоби врятувати народ і державу, і нічого не робити – не лише великий злочин перед людьми, але й гріх перед Богом. Що ж, у нас лишився, напевно, останній шанс на порятунок. Необхідно всім політичним партіям та інтелектуалам спішно єднатися в одну силу. Допомогти поєднатися і християнам Київської традиції в одну помісну Церкву, і ця велика потуга у світлі Божої Правди переможе всяке зло і принесе щасливу майбутність Україні.

о. Михайло МЕЛЬНИК,
с. Старі Кривотули Тисменицького району

ВІД РЕДАКЦІЇ

Обласна організація поповнилась новим членом НСЖУ. Новим, та давнім, бо вже 23 роки друкується в різних виданнях («Нова Зоря», «Світ молоді», «Вперед», «Західний кур'єр», «Галицька Просвіта» «Солідарність», у столичній газеті «День» і «Наша віра», а також у Чиказькому «Час і події» (США), в «Українському Ванкувері» (Канада), і, звичайно ж, «Галичині» та інших). Його статті передруковують різні Інтернет-видання і друкована преса. Очевидно, що публікації цього автора важливі, цікаві й потрібні. Їх є уже майже півтисячі. До того ж, 2005 р. у друкарні ІФДМУ завдяки колишньому ректорові Є. М. Нейку вийшла книжка протоієрея Михайла Мельника «Святий єпископ-хірург» про відомого хірурга Валентина Ясинецького. Є у нього і свій блог на Релігійній інформаційній службі України.

Так, мова про вже відомого на Прикарпатті і не тільки пароха с. Старі Кривотули о. Михайла Мельника. Його науки – це Ленінградська духовна семінарія (1976–1980), Ленінградська духовна академія (1980–1984), аспірантура державного Варшавського університету імені Кардинала Стефана Вишинського: трирічний курс закінчив за рік, захистивши ступінь маґістра морального богослов'я і ліценціат. У 2001–2002 рр. навчався і закінчив докторантський рік цієї ж аспірантури.

«Цей багаж наук має бути реалізований. Не знання наближають до Бога, а чисте, повне любові серце» – часто говорить отець Михайло. Тому він постійно посилається на науки і досвід святих з надією, що знайдуться послідовники, які стануть на цей спасенний шлях любові.

Просвітяни щиро вітають і бажають нашому колезі легкого і гострого пера, а ще – аби знайшлися меценати, які б допомогли видати збірник духовних роздумів отця Михайла.

НОВИНИ КРАЮ

Споживайте своє

У день Першого медового Спаса в обласному центрі відкрили еко-магазин, у якому представлена натуральна екологічно чиста продукція здебільшого місцевих виробників.

Продукція сертифікована й маркована, має оздоровчі властивості. З-поміж неї є 80 сортів фіточаїв, 15 видів рослинних олій, шротів, борошна, продукти бджільництва, мінеральна вода, цикорій та соки, інформує прес-служба облдержадміністрації.

Серед ініціаторів проекту – товариство «Чиста флора» та компанія «Елітфіто», продукція якої минулого року увійшла до сотні найкращих товарів України. Отож варто таки спробувати представлені продукти.

«Рогатий» подорожчає

З 25 серпня тарифи на проїзд у міському електротранспорті (тролейбусах) може збільшитись до 2 гривень (сьогодні діє тариф 1,75 грн.). Відповідну пропозицію КП «Електроавтотранс» затвердив виконком Івано-Франківської міської ради.

Головною причиною збільшення вартості проїзду на підприємстві називають подорожчання електроенергії з 0,42 грн. до 0,63 грн. за кіловат.

За розрахунками транспортників, вартість проїзду з урахуванням інноваційної складової мала б становити 2,4 грн. Отож із новим подорожчанням, напевно, не забаряться.

НА ТОМУ СТОЮ

НАЙВАЖЛИВІШЕ ЗАВДАННЯ

Громадські організації і українське громадянське суспільство

В Україні зареєстровано безліч громадських організацій. Дивує те, що їхню діяльність досі реґулює закон, ухвалений парламентом часів Януковича. Безумовно, він має чимало проблемних статей, які значно ускладнюють самоорганізацію українського суспільства і були призначені для безперешкодного впливу так званого «руского міра». За законом, повноправними засновниками і членами громадських організацій можуть бути громадяни іноземних держав та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах. Поширені два погляди на роль громадських організацій. Перший – громадські організації повинні допрацьовувати там, де недопрацьовує держава й політики. Другий – повинні контролювати владу, запобігаючи корупції і ухваленню владою помилкових рішень та боротися із усякою несправедливістю.

Однак, проблеми громадянського сектора закорінені значно глибше. Суспільство, як і в часи СРСР, має майже незмінні хибні уявлення про роль громадських структур. Саме тому всі українські Майдани не змогли стати черговими сходинками на шляху розумної самоорганізації суспільства, а лише наблизили народ до потреби системної самоорганізації. Якщо б існували сильні громадські організації, підтримувані й фінансовані народом, для вирішення суспільних проблем не треба було б доводити народ до революції. На думку аналітиків, революції демонструють безсилля самоорганізації народу.

В Україні справжні внутрішні процеси самоорганізації почалися лише після Євромайдану, продемонструвавши волонтерський рух і добровольчий самозахист від аґресії. Є спроби створення громадських структур з метою контролю за діями влади й вирішення групових побутових проблем. Безумовно, це громадянська стихія, яка може з часом опинитися під контролем домінуючого класу, в руках якого є потужні інформаційно-фінансові важелі маніпуляції громадськими настроями.

Сучасний світ надто насичений інформацією і перебуває під системними впливами глобалізації та конкурентної боротьби, яка відбувається в царині суспільної свідомості. Від розвитку і притомності громадянського сектора тепер залежить реальна демократія, соціальна економіка і здатність народу захищати власні інтереси у світі. Тепер держави інфікуються вірусом корупції, їх заганяють у борги, захоплюючи соціальну економіку, і лише громадський сектор вважається надійною опорою суспільства, бо він і є активним суспільством.

Україна має стільки проблем, що може сподіватися лише на пробудження автентичної громадянської активності. А для цього має діяти сучасна концепція самоорганізації з чітко визначеною поєднаною роллю громадських організацій, громад, структур самоврядування і політичних партій. При цьому всі структури громадянського суспільства повинні мати надійний правовий і конституційний захист від тиску владного і надбагатого класу та повинні керуватися єдиною, чітко сформульованою метою нації. Ця мета повинна щодня резонувати з метою життя переважної кількості громадян і жити в перспективі поколінь.

Судячи з того, як українці підтримують громадські організації, можна зробити висновок – народних громадських організацій не так вже й багато. Їх надто мало, але їхню кількість можна збільшити, якщо внести в Конституцію ґарантії свободи самоорганізації за умови відповідності організованої громадської діяльності задекларованій меті нації, яку теж варто чітко сформулювати в Основних положеннях. Відповідно, діяльність усіх громадських структур, включно з політичними партіями, повинна реґулюватися Законом про свободу самоорганізації громадянського суспільства або Громадянським кодексом самоорганізації.

Не можна дочасно здійснювати асиметричні зміни Конституції на кшталт децентралізації чи стимулювання самоврядування згори, коли не вирішені системні проблеми самоорганізації суспільства і створення громадських організацій та громад.

Найкращим способом стимуляції конструктивної і цілеспрямованої громадської діяльності було б ухвалення розумного і прагматичного закону про громадські організації, які не повинні слухати державу, а чути те, що хоче народ, спрямовувати державу на мету життя громадян, не зважаючи на думку світу. Тому ухвалення проґресивного законодавства в царині самоорганізації суспільства є найважливішим завданням парламенту, первиннішим аніж безконечна реформа державної машини і часткові зміни Конституції.

Володимир ФЕРЕНЦ

ПОСТАТІ

ЗНАНИЙ І НЕПІЗНАНИЙ

У ці дні, у часі 159-их роковин, ми вшановуємо титана творчої думки і праці, прозаїка, поета, публіциста, громадського діяча Івана Яковича Франка. Впродовж життя із горнила каменярської праці він видав перли прозових, поетичних, драматичних, публіцистичних творів, революційних віршів та інтимної лірики. Та попри багатотомні видання і вивчення творчості Каменяра у школах, вишах, Франко і далі залишається для нас хоч і знаним, але і непізнаним. Бо, як діамант, у залежності від освітлення виблискує щораз іншими гранями і кольорами, так і його твори відгукуються у наших душах іншими нотами у залежності й від історичного моменту, у якому ми їх читаємо і перечитуємо.

Отож пропонуємо читачам ще раз вчитатись в рядки Прологу Франкового «Мойсея».

***

Народе мій, замучений, розбитий,
Мов паралітик той на роздорожжу,
Людським презирством,
ніби струпом, вкритий!

Твоїм будущим душу я тривожу,
Від сорому, який нащадків пізних
Палитиме, заснути я не можу.

Невже тобі на таблицях залізних
Записано в сусідів бути гноєм,
Тяглом у поїздах їх бистроїзних?

Невже повік уділом буде твоїм
Укрита злість, облудлива покірність
Усякому, хто зрадою й розбоєм

Тебе скував і заприсяг на вірність?
Невже тобі лиш те судилось діло,
Що б виявило твоїх сил безмірність?

Невже задарма стільки серць горіло
До тебе найсвятішою любов'ю,
Тобі офіруючи душу й тіло?

Задарма край твій весь
политий кров'ю
Твоїх борців? Йому вже не пишаться
У красоті, свободі і здоров'ю?

Задарма в слові твойому іскряться
І сила й м'якість, дотеп і потуга
І все, чим може вгору дух підняться?

Задарма в пісні твоїй ллється туга,
І сміх дзвінкий, і жалощі кохання,
Надій і втіхи світляная смуга?

О ні! Не самі сльози і зітхання
Тобі судились! Вірю в силу духа
І в день воскресний
твойого повстання…

О, якби хвилю вдать, що слова слуха,
І слово вдать, що в хвилю ту блаженну
Вздоровлює й огнем живущим буха!

О, якби пісню вдать палку, вітхненну,
Що міліони порива з собою,
Окрилює, веде на путь спасенну!

Якби!.. Та нам, знесиленим журбою,
Роздертим сумнівами,
битим стидом, —
Не нам тебе провадити до бою!

Та прийде час, і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольних колі,
Труснеш Кавказ,
впережешся Бескидом,

Покотиш Чорним морем гомін волі
І глянеш, як хазяїн домовитий,
По своїй хаті і по своїм полі…

ВЧИТЕЛЬСЬКІ ДОЛІ, або ПОСТАТІ ЗІ СТАРОЇ СВІТЛИНИ

ВЧИТЕЛЬ-ПОВСТАНЕЦЬ МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

(Продовження рубрики, розпочатої в газеті «Галицька Просвіта» № 34–35 від 23.08.2012 р., № 36 від 06.09.2012 р., № 50 від 13.12.2012 р., № 15 від 11.04.2013 р., № 46 від 14.11.2013 р.)

З АНКЕТИ ПОЛІТВ'ЯЗНЯ

Рік і місце народження: 1925, с. Козівка Бережанського району Тернопільської обл., потім переїхали в сусіднє село (2 км) Сеньків Куропатницький Бережанського району.

Наіональність і соціальний стан: українець, із заможних селян.

Освіта: початкова (4 класи, 3 і 4 кл. по 2 роки), гімназія в м. Бережани (1939–1941), не закінчив.

Родина: батько – Володимир Федорович Михайлюк, 1900 р. н.; мама –Текля Франківна Чорна, 1904 р. н. Дід Федір Михайлюк мав 11 дітей: 5 синів і 6 доньок. Він був дуже заможним, всі діти вчились у гімназії в Бережанах, де викладав його брат Іван. Віддаючи доньок, за кожною давав по 5 морґів поля (прибл. 2,5 га), синам по 3 морґи. Був членом української кооперації, яку створив другий брат – Михайло. Мав велику пасіку на більш ніж 100 вуликів, яку передав синам. Зокрема, Володимиру дісталось 30. Через цю пристрасть він познайомився з Романом Волощуком, який щороку привозив свою пасіку до них на літо. Роман з 1929 року був членом ОУН, а з 1939 – очолив її обласний Провід, взявши псевдо Холодний. Володимир теж вступив до лав організації і став станичним ОУН с. Козівка.

Політичні партії та організації: член юнацтва ОУН, вишкіл у відділі пропаґанди (з липня 1941 р.), станичний юнацтва ОУН (з вересня 1941 р.), псевдо – Вихор; районний провідник юнацтва ОУН (1943), псевдо – Конвалія.

Місце роботи, посада: вчитель початкових класів. Комарівка Бережанського райвно (серпень 1944 р. – лютий 1946 р.)

Арешти, звинувачення, вироки: 20 лютого 1946 р. Козівським РВ НКДБ; вояк УПА, ст. 54-1а, 54-11 КК УРСР; 31.05.1946 р. засуджений до 10 р. ВТТ з конфіскацією майна.

Реабілітація: Звільнений 21.06.1955 р. Реабілітований 10.07.1992 р. (9959П).

ПЕРШЕ ЗАВДАННЯ

Першим його завданням в ОУН було переведення групи членів організації, які прямували на Закарпаття для допомоги Карпатській Україні навесні 1939 року. Молодих патріотів ввечері привів особисто друг Холодний, окружний провідник ОУН, який щороку тримав пасіку на землях Михайлюків і довіряв їм. Чотирнадцятилітній підліток не спав і чув розмову свого батька з провідником про те, що польські поліціянти виставили пости по всіх дорогах, що ведуть до Закарпаття. За першої підозри заарештовують всіх людей і кидають до «буцегарні». Михась не втерпів і, підійшовши до дорослих промовив: «Я вас проведу. На мене ніхто не подумає. Дорогу я знаю, бо там мешкають наші родичі». По тому хлопець одразу виказав свій план переходу. Він ітиме попереду, за ним на відстані 10–15 метрів групами по 4–5 осіб ітимуть добровольці. Він подаватиме умовні сиґнали криками птахів. Друг Холодний був вражений хоробрістю і розсудливістю підлітка й пристав на пропозицію. Перехід групи на тому етапі пройшов успішно, і Михась отримав подяку від добровольців та щасливо повернувся додому.

Після початку радянсько-німецької війни припинилось його навчання в гімназії. Під час німецької окупації він виконував різні доручення місцевого проводу ОУН з організації збройного спротиву окупантам. В липні 1941 року вступає до юнацтва ОУН, керівником, якого в їхньому районі був Василько.

У період 1939–1944 рр. при ОУН існувала організація Юнацтво, яка мала на меті виховання молоді. У 1939–1941 рр. Юнацтво діяло при всіх ланках ОУН як окремі молодіжні осередки. Починаючи з 1941 року, Юнацтво було централізоване і розбудовувалось за тим же принципом, що і вся мережа ОУН, тобто поділялося на ланки, станиці, районні, надрайонні, повітові, окружні, обласні та крайові організації. Керівник ланки Юнацтва входив до складу кожного проводу ОУН.

Саме в Юнацтві Михайло познайомився з вродливою і розумною дівчиною на ім'я Зоряна й одразу ж закохався до нестями. Вона була єдиною донькою священика УГКЦ – Василя Кириловича і Ольги Миколаївни Кирилович, студенткою вчительської семінарії. Зірка, як її ще називали, була активним членом ОУН на псевдо Пастушка. Трохи пізніше була призначена районним референтом. Їй теж сподобався юнак, який, до того ж, писав чудові вірші і вмів гарно їх декламувати. Кохання і спільна боротьба за незалежну Україну дуже зблизили їх.

В 1943 році Михайло Михайлюк стає районним провідником Юнацтва ОУН замість Василька, який пішов до лав УПА. Обсяг роботи значно зріс. Юнацтво ОУН Козівки налічувало 46 членів, з них було 8 юначок, а в районі їх були сотні. Під час німецької окупації України Юнацтво лише в Галичині налічувало понад 26 тисяч осіб.

АРЕШТУВАЛИ ЯК ПОМАГАЧА «БАНДЕРІВ»

У своїх спогадах пан Михайло пише, що після повернення комуно-московського окупанта влітку 1944 року відділ освіти скерував його в сусіднє село Комарівка у початкову школу вчителем. Там він пропрацював півтора року до свого арешту. Вчителювала і Зоряна. Вони організовували виховну роботу серед учнів і роз'яснювальну роботу серед батьків, намагаючись бути дуже обережними, адже всюди були аґенти НКВД, яких вербували серед місцевого населення шляхом підкупу і погроз. Так тривало до зими 1946 року.

Комуністична влада проводила підготовку виборів до Верховної та всіх рад в СССР 10 лютого 1946 року, намагаючись добитися стовідсоткової участі в них місцевого населення. Оунівці посилили свою контраґітаційну діяльність проти комуністичної влади, говорячи з людьми біля церков, крамниць та в інших громадських місцях. Був великий ризик розкриття, але патріоти йшли на це.

«Після закінчення виборів, – пише пан Михайло, – у наше село нагрянуло НКВД і забрало мою сім'ю та господарку. А тата, який був станичним ОУН, відвезли в КПЗ (камера предварительного заключения) і на слідстві з пістолета поранили так, що через два дні він помер». Було це 18 лютого 1946 року.

У той час Михайло Володимирович був на семінарі у райвно (районний відділ освіти) і дізнався про це від сільських жінок, що перестріли його на околиці. Додому вирішив не повертатися, остерігаючись арешту. А пішов до родича Володимира Михайлюка, який працював у місцевому колгоспі й відповідав за постачання збіжжя. Хтось доніс, що він реґулярно постачав продукти не тільки в район, а й до лісу – повстанцям. Приблизно через півгодини до хати ввірвалася енкаведистська облава. Михайла як вчителя не чіпали. Та його здав один із місцевих сексотів, який був серед облавників.

«Привезли мене до НКВД, – говориться далі в спогадах Михайла Михайлюка, – і першим, що я запитав, було те, за що забрали мою сім'ю та на якій підставі під час слідства вбили мого тата. А мені слідчий сказав, що твій тато і ти – посібники «бандерів», і він збирав для них все, що їм було потрібно (зброю, їжу й медикаменти), а ти навчав дітей не того, що потрібно. А я відповів, що не навчав того, щоб убивати своїх невинних людей, а їхнє добро грабувати. Тоді слідчий озвірів і кинув у мене сигаретницею, але я встиг її зловити. Він пригрозив, що ще зі мною розправиться, але зустрітись нам не довелось».

СЛІДСТВО І СУД

Наступного дня приблизно 25 затриманих посадили на підводи й повезли в Тернопільську тюрму. Декілька днів слідчі нікого не чіпали, а потому стали викликати на допити. Коли Михайла привели до енкаведиста, той запитав його прізвище і те, чому він відмовився підписати протокол попереднього допиту. Вчитель відповів, що не підписував, бо не знав, що вони там собі понавидумували і взагалі не знає, чому його заарештували та за що вбили батька. Слідчий кричав, що судити Михайла все одно будуть і вірити суд буде не тому, що він говорить, а написаному в паперах. Прокурор і слідчий доведуть його вину і знайдуть тих, з ким він був у банді.

Наступного дня Михайлюка знову повели до слідчого і влаштували очну ставку з чоловіком, якого він ніколи не бачив. Той чоловік сказав, що носив до нього якісь закриті записки. Михайло не розгубився і відповів, що хай тоді невідомий назве його адресу. Той не знав відповіді, бо такої дрібниці енкаведисти не передбачили. Заарештованого відвели в камеру, а десь через півгодини прийшли два червоногонники і потягли Михайла до камери-одиночки, де не було нічого, тільки відро для природних потреб. Раз на день приносили горнятко води і 200 грам тюремного хліба. Там він пробув п'ять днів, а вночі шостого дня в одиночку зайшли чотири наглядачі і, схопивши його, зв'язали руки за спиною колючим дротом.

Повели бранця підвальними коридорами і заштовхнули до великої страшної камери, де сиділи три офіцери НКВД. Один назвав себе прокурором, другий – суддею, а третій – захисником. Суддя одразу ж зачитав звинувачення і говорив таке, що й у жахливому сні не насниться. Це були пункти 2, 3, 11 ст. 54 КК УРСР, що стосувалися його участі у підпільній контрреволюційній організації ОУН, підготовці збройного повстання проти радянської влади і шпигунстві на користь іноземної держави. Потім запитав прокурора, яку той просить кару. Відповідь була така – смертна кара і негайне виконання. Але слово взяв адвокат і спитав, чи зізнається підсудний у своєму злочині. Якщо так, то вища міра буде замінена 10-ма роками ув'язнення. Але Михайло сказав, що не має в чому зізнаватись.

Прокурор закричав, щоб негайно виконали вирок і взяв у руки пістолет. Пролунав постріл, який обсмалив йому праве вухо і волосся на скроні. Ззаду хтось ударив патріота по голові чимось важким, аж він втратив свідомість. Отямився арештований у тій же камері, але дроту на руках вже не було. Через якийсь час зайшов так званий «захисник» і знову взявся примушувати його підписати протокол зізнання, але чоловік відмовився. Йому на деякий час дали спокій. Наступного дня прийшов охоронець і сказав, щоб він брав речі й виходив з камери. Потім в'язня завели до попередньої камери, де він пробув ще важких п'ять днів. Камера була переповнена людьми. Всіх по черзі викликали й зачитували вироки.

НА ЕТАПІ Й У ТАБОРІ

За стандартом давали по 10 років ув'язнення та 5 років поразки в правах. Дійшла черга і до Михайла. Судді зачитали йому ніби написаний під копірку вирок і сказали поставити підпис, але він вкотре відмовився. Через тиждень усіх засуджених завантажили у вагони для худоби й завезли до Караґанди на станцію Карабас. Звідти погнали пішки 8 кілометрів у Чурбайнуру на шахту № 67. Там був спецтабір. При оформленні всіх ув'язнених запитували, хто якою професією володіє. Колишній вчитель чудово розумів, що ця професія тут не потрібна. Тому він сказав, що є кравцем і майстром індивідуального пошиву. Вдома була ножна швейна машина фірми «Зінґер» і Михайло дійсно вмів шити одяг для себе й інших членів родини та односельців. Через кілька днів у барак прийшов посильний і покликав його до адміністрації. Там йому дали старі штани і кітель, щоб він їх перелицював. Якщо зробить усе добре, то працюватиме в кравецькій майстерні, а якщо ні – піде в шахту. Михайло добре вправся із завданням і став до роботи в майстерні.

Після смерті кривавого диктатора Сталіна, його відправили на спецпоселення в Горьковській області Росії (тепер – м. Нижній Новгород). Там він і зустрів свою майбутню дружину Марію Василівну Дубницьку, 1925 р. н., з села Драгомирчани Лисецького району Станіславської області, яка разом із родиною також була на висилці після 10 років ув'язнення (як зв'язкова ОУН). На початку 60-их років вони завербувались на Донбас у м. Первомайськ Луганської області. Там працювали на будівництві шахти імені Менжинського, яка стала до ладу у 1968 р. Шахта дуже небезпечна за раптовими викидами вугілля, породи і газу, а також – за вибуховістю вугільного пилу. На ній часто траплялись аварії, в яких гинули сотні людей. Тому в 1969 році, отримавши нарешті паспорти, подружжя вирішило повернутися на Прикарпаття – до рідного села дружини, де і придбали будиночок.

Тут виросли, здобули освіту, одружились їхні діти. Тут росли і їхні внуки, а потім і правнуки. Після смерті дружини пан Михайло живе разом із сином і внуками. Вчить їх бути справжніми українцями: любити й захищати свою землю, свій народ, шанувати старших, добре вчитися. А також писати вірші, які зібрав у збірку «Нащадкам моїм, на згадку».

Ось така доля Михайла Володимировича Михайлюка – доля борця й патріота, вчителя і поета, люблячого батька і дідуся.

Михайло ФРЕЇК,
вчитель історії, завідувач МК «Дем'янів Лаз»
Мар'яна МИХАЙЛЮК,
колишня учасниця пошукової групи «Поклик»

НОТАТКИ СТОРОННЬОГО

Журнал «Український тиждень» (ч. 30) подав нотатки свого автора Р. Малка, в яких ідеться про соціальні настрої, надії і розчарування прикарпатців. Подаємо цей матеріал на суд читачів «Галицької Просвіти».

ВІЙНА І ГУЦУЛИ

Війна до Карпат не докотилася, та й слава Богу. Але й не оминула їх. Сюди також привозять загиблих вояків, звідси мобілізують на фронт, тут також утомилися від «гібридних» повідомлень зі сходу. Є і свої «скелети в шафі»: заарештований «борець із мобілізацією» Руслан Коцаба, розформований за дезертирство батальйон «Прикарпаття»... Звісно, реґіон живе своїм життям, у якому не бракує ані проблем, ані радощів. Одначе нова реальність таки змушує все це коригувати й пристосовуватися, щу кожен робить власне так, як уміє.

ЯСКРАВО ВИРАЖЕНИХ ЗМІН НЕМАЄ

Після Революції гідності та зміни влади в країні Івано-Франківщина не зажила по-новому. Очікувані покращення, як кажуть люди, не відбулися. Зараз усі розгублені, а влада цим користається. Ситуація навіть дещо погіршилась у зв'язку з економічними негараздами і зростанням цін. Утім, «Буковель» і далі розбудовується, та й туристів не поменшало. «Ті, що мандрували за кордон, тепер їдуть у Карпати. Ті, що на море в Крим, – теж у Карпати».

«Якщо говорити про зміни, – аналізує волонтер з Івано-Франківська Андрій, – то вони відбулись у Києві. У нас одні люди пішли, інші прийшли. Місцева влада, може, в чомусь і стала прозорішою, але то не суттєво. У столиці бодай щось рухається. У нас усі однієї думки: ні повноважень, ні ресурсів, а тому нічого змінити не можна, допоки ніщо не зміниться загалом. Надія лише на те, що проґресивні сили в Києві переважатимуть і що імпульс піде країною далі. Після подій на Майдані, жертви Небесної сотні люди інакше почали ставитися до влади. Розповідали, що нікому хабарів не дають: ні лікарям, ні даішникам, ні в дитсадки. А зараз усе повернулося...»

Раніше дуже багато хто з Івано-Франківщини, переважно із сільської місцевості, їздив на сезонні роботи до Польщі. Літо для них – час заробити гроші. Сьогодні вони зазначають, що важко отримати візу, бо спрощення режиму так і не сталось, навпаки. Пов'язують це з біженцями, які їдуть до сусідньої країни, де хочуть здобути статус і залишитися. Жаліються на спад ділової активності й підприємці: хтось закривається, хтось чекає. Є і ті, хто вважає, що ця влада нічим не відрізняється від режиму Януковича.

НЕПАТРІОТИЧНИЙ ДУАЛІЗМ

Росія для жителів Прикарпаття однозначно стала ворогом. За офіційними даними, станом на 9 липня 2015 року Франківщина втратила загиблими аж 57 своїх синів (тепер уже більше – ред.). Серед них і професійні військові, і добровольці. Попри те, для обивателів ця війна радше картинка з телевізора. «Можу судити по сусідах, – каже мешканець Коломиї Роман, – живу в приватному секторі. Приблизно зі 150–200 людей цим переймаються лише кілька. Один – дуже активний волонтер, який збирає гроші на армію, влаштовує ярмарки, купує автомобілі, другі – сім'я загиблого підполковника спецназу, треті – рідні хлопця, котрий служить за контрактом. Решті просто байдуже. Живуть так, наче нічого не відбувається».

Люди, які люблять розказувати про погану Росію і що «вони нам вороги», за першої ж нагоди їдуть саме туди на заробітки. Щойно з'являється така можливість – ніхто не нехтує. «Є випадки, – каже Роман, – коли чоловіки пройшли спецпідготовку, їх мали б призвати як снайперів, а вони вирушають на заробітки саме в Росію. Участь у бойових діях проти України не беруть. Звичайне заробітчанство».

Причини такої поведінки можуть бути різні. «Люди аґресивно настроєні проти цієї війни, бо хочуть миру, – вважає голова найбільшого карпатського села Космач Дмитро Пожоджук. – На фронті не все так, як подають журналісти. Очевидці розповідають про іншу картину. Кому потрібні ці мінські домовленості? Тільки й чуємо: наших убили стільки, загинуло стільки, а терористи можуть робити, що їм заманеться». Натомість волонтер Андрій переконаний, що більшість просто втомилась, але не всі готові визнати це публічно. «Схиляються до думки, що треба зупинитися на тій лінії кордону, яка є, припинити бойові дії. Сподіваються, що все вирішиться в якийсь інший спосіб, не воєнний. Гадаю, що якби хтось із влади цю позицію публічно озвучив, то дістав би величезну підтримку». Але про рецидив Коцаби тут не йдеться, він – «прикрий виняток». «Здається, що той чувак живе у дуже глибокій провінції і це спосіб вийти на медійний ринок, – міркує Роман із Коломиї. – Хоч виявилося, що в колі моїх знайомих є люди схожих із ним поглядів. Однак я вважаю це відхиленням».

ОСОБЛИВОСТІ МОБІЛІЗАЦІЇ

Відсоток готових іти на фронт щодень меншає. Раніше їх було в рази більше, ніж сьогодні, але це не тільки франківська особливість. «Рік тому величезна кількість моїх знайомих, – каже Андрій, – записувалася добровольцями. Нині не бракує і тих, що намагаються не піти. Звісно, бувають люди, які в принципі до війни непридатні і з яких може не бути жодної користі у війську, але помітно впливають і розчарування та пропаґанда. Інформація щодо корупції в штабі армії частково є перебільшеною, але частково й правдивою. Про позитивні речі говорять менше».

Роман із Коломиї активних «ухилістів», тобто тих, кому прийшла повістка й вони швиденько починають усе «рішати», серед своїх знайомих не знає, хоч, має підозри, що вони таки є. «У більшості випадків люди до цього ставляться так: призивають – ідемо до війська». Натомість хлопець розповідає доволі цікаву історію, пов'язану з місцевою Самообороною. Зробили люстрацію військкома, і тепер вони вважаються батальйоном територіальної оборони, тож відповідно мають броню від служби на фронті. Фактично все це для того, щоб місцеві мажори «відкосили» від служби, переконує волонтер. Додамо, що й цей рецепт не місцевий: таку форму ухиляння практикують і в інших реґіонах.

Утім, є ще й інший бік мобілізації, про який не завжди готові говорити її організатори. «У нас найбільше в області село й відповідно була найбільша кількість повісток, – розповідає космацький голова Дмитро Пожоджук. – Однак багато людей виїжджають на заробітки чи просто мешкають в інших місцевостях. Хто в Києві, хто в Івано-Франківську. Було таке, що військкомат опівночі дзвонив і погрожував: негайно доставляй того чи того! А Іван, який народився в нас на присілку Багно, проживає тепер у Слобідці Коломийського району. Я їм це пояснюю, а вони й чути нічого не хочуть: «Ти що, не зрозумів? Негайно сюди його!». Інший такий Іван має троє дітей, мешкає з родиною в сусідньому селі нашого району. Так само телефонують, кажуть привезти. А на якій підставі я маю їхати його забирати? Він працює біля військкомату, ні від кого не ховається.

Є і такі, що вже повмирали, а їм усе одно приходять повістки. Щодо Віталія Полагняка тричі дзвонили, чого ми його не доставляємо. А як ми його можемо доставити, якщо він умер? Наші відповіді десь губляться між тими паперами. До мене в сільраду, – каже пан Дмитро, – прийшли представники з військкомату й виписали штраф за те, що я, будучи сільським головою, не виконав вимоги законодавства, зокрема не здійснив оповіщення й не забезпечив прибуття військовозобов'язаних, чим порушив вимоги законодавства про мобілізацію, зокрема абзаци 1, 10 і 13 частини 1 статті 18 про мобілізаційну підготовку та мобілізацію. Я їм пояснюю, що наших пішло 16 осіб, а вони кажуть, що числяться лише двоє, бо тих, хто служить добровільно, за контрактом, не враховують. То що, це жителі іншої держави? Жодні пояснення про те, що Космач має площу 84,309 км^2 і фізично один сільський голова не може ходити й оповіщати всіх, що люди не завжди живуть там, де прописані, що є купа моментів, багато поточної роботи, треба проводити сесії, засідання виконкому, готувати об'днання громад, видавати людям довідки у відділ соцзабезпечення, в пенсійний фонд та інше не приймаються».

ДО ПЕРЕМОГИ

І все-таки Франківщина не саботує призовів і не стоїть осторонь загальної боротьби. Усі мешканці реґіону зацікавлені зберегти цілісність держави й відстояти свою землю, «яка передана нам іще з козацьких часів». «Ми вже й так багато її втратили», – кажуть гуцули. Тут сильний волонтерський рух, хоч останнім часом він дещо й занепадає, як, зрештою, і по всій країні. Дуже добре організовані, наприклад, волонтери в Косові, вони запустили цілий цех із виробництва сухих сумішей, готують набори борщів і супів. Коломийські – ремонтують автівки, шукають запчастини, збирають гроші. Частково до збору коштів для бійців підключалися донецькі й кримські переселенці. Багато заможних гуцулів постійно щось возять на фронт. І навіть контрабандисти доправляють машини для АТО, переганяючи їх із Європи. Нині у зв'язку зі зміною правил на митниці після мукачівських подій вони, щоправда, трохи нарікають на переслідування й погіршення умов роботи, але працювати не припиняють.

Роман МАЛКО,
«Український тиждень», ч. 30

МОБІЛІЗАЦІЯ

БОРОНИТИ РІДНИЙ КРАЙ... З КИМ?

ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ – ПОЧЕСНИЙ ОБОВ'ЯЗОК КОЖНОГО ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ!

Одним із найголовніших обов'язків громадян, записаних у Конституції України, є захист Вітчизни, її Незалежності й територіальної цілісності, насамперед – це захист України від збройної аґресії. Він є найважливішою функцією держави і справою честі всього українського народу, обов'язком кожного її громадянина. Правові ж основи діяльності органів державної влади щодо забезпечення оборони України визначені Законом «Про оборону України».

Однак, як свідчить практика, виконувати Конституцію і Закон чимало громадян не хочуть, усіляко уникають мобілізації.

Хоч у всі часи захищати рідну землю було справою честі й гідності мужніх людей, дійсних патріотів своєї країни, святим обов'язком кожного громадянина. Не потрібно панікувати й ухилятись від воєнних обов'язків. Навпаки, краще з чистим сумлінням і гордістю відстояти Незалежність нашої держави.

А ТИМ ЧАСОМ...

В обласному військкоматі назвали села, звідки не було призваного жодного чоловіка.

Добігає до кінця 6-та черга часткової мобілізації. Затишні домівки Прикарпаття, рідні і найдорожчі люди з нетерпінням чекають своїх воїнів, своїх чоловіків, батьків, дітей, котрі більше року тому вступили до лав українського війська, щоб дати відсіч аґресору, виконати священний чоловічий обов'язок – захистити Батьківщину. І, здавалось би, ніщо не може стати на заваді цій довгоочікуваній зустрічі, адже гідні сини Прикарпаття, котрі з честю виконали визначені завдання, вже мали б демобілізовуватись, але тут постає запитання: а хто ж їх замінить?

Безперечно, є частина свідомих краян, що зголосились добровольцями, чимало тих, хто, одержавши повістки, прийшли на медкомісії. Та, на жаль, в області є значна кількість сільських рад, з яких протягом шести черг часткової мобілізації не призвано жодного військовозобов'язаного. Ось вони, «герої»: Рогатинський район – сільські ради Григорівська, Вишнівська, Дегівська, Кліщівнянська, Колоколинська, Підвинянська, Потіцька, Світанківська, Чернівська, Юнашківська, Явченська, Рожнятівський район – сільські ради Ясеньська, Грабівська, Осмолодська, Дубівська, Камінська, Красненська, Лугівська, Небилівська, Петранківська, Вільхівська, Тисменицький район – сільські ради Посічська, Узинська, Тлумацький район – сільські ради Будзинська, Гарасимівська, Гринівецька, Грушківська, Колінецька, Надорожнянська, Петрівська, Тарасівська, Снятинський район – сільські ради Кулачківська, Олешківська, Красноставська, Городенківський район – сільські ради Вікнянська, Торговицька, Семаківська, Слобідська, Чортовецька, Вільхівська, Косівський район – сільські ради Акрешорська, Городянська, Прокуравська, Річківська, Шепітська, Верховинський район – сільські ради Довгопільська, Замагірська, Перехресненська, Надвірнянський район – сільські ради Цуцилівська, Чорнославська, Добротівська, Долинський район – Розточківська сільська рада та Поляницька сільська рада Яремчанської міської ради...

Звичайно, звинувачувати всіх голів, депутатів, членів виконавчих комітетів вище перелічених сільських рад було б несправедливо, адже в кожному населеному пункті є свої причини такого стану справ, проте значна кількість посадових осіб займає пасивну позицію з виконання заходів мобілізації завойовуючи, на їхню думку, прихильність електорату на найближчих виборах до місцевих органів влади. Та хіба людей обдуриш? Хіба невиконання плану мобілізації на території сільської ради, невиконання Указів Президента й саботування завдання державної ваги є підставою для завоювання авторитету?

Та є в області і справжні патріоти своєї країни. На противагу сільським радам з нульовим показником наводимо приклад сумлінного та відповідального ставлення посадових осіб нижче перелічених колективів до забезпечення обороноздатності країни: Галицький район – Більшівцівська та Залукв'янська сільські ради, Коломийський район – Воскресінська та Отинійська сільські ради, Калуський район – Кропивниківська сільська рада, Тисменицький район – сільські ради Підліська та Чернііївська, з сіл, що перебувають в зоні відповідальності Івано-Франківського міського військового комісаріату – Крихівецька сільська рада, Косівський район – Рожнівська сільська рада, Надвірнянський район – Краснянська, Тисменичанська сільські ради, Долинський район – Вигодська сільська рада. В цих населених пунктах чітко простежується і розуміння державної політики в сфері оборони країни, і злагоджена робота голів, виконкомів сільських рад, а головне – патріотична позиція жителів.

Що ж стосується загальної тенденції виконання заходів 6-ої черги часткової мобілізації по районах, то вона виглядає так: відносно кращий показник наразі по місту Івано-Франківську, Коломийському, Тисменицькому та Долинському районах, а вкрай незадовільний стан цієї роботи у Верховинському, Косівському, Рожнятівському та Богородчанському районах.

За матеріалами прес-служби Івано-Франківського обласного військового комісаріату

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

ПАЛАЮЧА ВАТРА

Серед районних «Просвіт» Івано-Франківщини одна з найкращих – Тлумацьке райоб'єднання. Нещодавно просвітяни упорядкували й видали книжку «Палаюча ватра», у якій ґрунтовна історія 35 сільських осередків і трьох навчальних закладів Тлумача. У книжці багато світлин, які ілюструють роботу просвітян від 1930-их років до сьогодні.

Голова Тлумацького районного об'єднання «Просвіти», ініціатор і редактор видання, методист відділу освіти Галина Василівна Дзьоба розповіла про успіхи та проблеми відновленої «Просвіти».

– У нас, у Тлумацькому районі, почалося відродження товариства, спочатку Товариства української мови імені Тараса Шевченка – 1989 року, а в червні 1990-го відбулася установча конференція, на якій головою «Просвіти» обрали Михайла Вишневського, учителя української мови і літератури Тлумацької ЗОШ, нині він – голова районної ради. Із 1992 року, коли Михайло Васильович пішов працювати в райраду, на конференції обрали мене, відтоді я голова «Просвіти». Працюю методистом методкабінету у районному відділі освіти. Нині у нашому районі 43 первинні осередки, майже в кожному селі. Ініціатори створення «Просвіт» зазвичай учителі, але залучаємо лікарів, бібліотекарів, сільських голів, священиків. У 1990-их роках на звітно-виборній конференції створили кредитну спілку «Надія». Вона потужна, є колективним членом «Просвіти» і дуже нам допомагає, виділяє кошти на деякі наші заходи.

Ми постійно проводимо конкурс читців «Молодої Просвіти», у якому бере участь понад сто просвітян. Купуємо дітям подарунки, допомагаємо влаштовувати виставки. Співпрацюємо з відділом освіти і відділом культури, проводимо спільні заходи. Співпрацювали із Центральною «Просвітою», Парламентською бібліотекою, звідти нам передали багато книжок для шкіл.

Один із головних напрямів роботи – морально-духовне виховання школярів і дорослих. 2011 року підписали Меморандум співпраці з усіма Церквами, священиками всіх конфесій. Маємо з ними спільні заходи на рівні села, міста, викладання основ християнської етики. Найбільшу увагу звертаємо на молоде покоління.

Із 2014 року підтримуємо учасників АТО. Провели багато заходів: ярмарки, де продаємо вироби, виготовлені власноруч. 2014 року передали на АТО понад 200 тисяч гривень. 2015 року з нагоди річниці народження Володимира Івасюка у рамках співпраці з Надвірнянською «Просвітою», долучилися до проекту «Івасюк повертається». В районі провели акцію «Повертайтеся живими», яка присвячена учасникам АТО, зібрали понад 65 тисяч гривень. Діти були волонтерами, ходили від хати до хати. Заключний концерт пам'яті Івасюка в річницю Революції гідності присвятили воїнам АТО і Небесній сотні.

Ініціаторами цікавих справ є Бортницький осередок, гарно працюють Гостівський (голова – Галина Гук), Братишівський – (голова – Петро Боднарчук, краєзнавець, педагог). З його ініціативи створено музей всесвітньо відомого скульптора Григорія Крука, засновано в районі премію його імені. У Вікнянах є кімната-музей Марійки Підгірянки (письменниця там працювала). З ініціативи просвітян створено краєзнавчий музей у Кутищі, в Делеві та ін. Дуже гарний осередок «Просвіти» в Долині, долинські просвітяни відроджують традиції, були учасниками «Великодніх дзвонів» у «Просвіті», представляли гаївки. Співпрацюємо з обласною «Просвітою», члени Правління обласної «Просвіти» приїжджали читати лекції на різну тематику, зокрема Петро Арсенич, Степан Волковецький, Михайлина Боднар, Євген Романишин. Обласна «Просвіта» допомагає в методичному плані.

Продуктивно співпрацюємо з райрадою, райдержадміністрацією. Взаєморозуміння з владою цілковите.

Разом із Галиною Дзьобою та Михайлиною Боднар вирушаємо до просвітян села Бортники, про яких у книжці подано ґрунтовну довідку і які нині ініціюють корисні й цікаві справи.

Історична довідка повідомляє, що село Бортники відоме з 1437 року. На початку XIX століття у Бортниках почали створювати товариства «Луг», «Каменяр», «Рідна школа», «Просвіта». Ці товариства несли в народ національну ідею, патріотичний дух. Перші згадки про існування читальні «Просвіти» в селі належать до 1892 року, однак офіційні джерела свідчать про її заснування 1910 року. Робота «Просвіти» аналогічна до інших осередків: поширення української літератури, газет, заснування аматорських хорових, танцювальних колективів, драмгуртка, відзначення ювілейних дат визначних діячів, робота з молоддю тощо. Стримувала розвиток організації польська влада. А з приходом у вересні 1939 року на західноукраїнські землі більшовицької влади «Просвіту» в Бортниках закрили.

Із часу відродження товариства 1988 року до 1997-го місцевий осередок очолювала Параска Карп'як, з 1997-го – Галина Слободян, а в останній період, коли Галину Миколаївну обрали головою сільської ради, просвітянами села керує вчителька української мови та літератури, збирачка та виконавиця колискових пісень Оксана Трак.

У Бортниках нині близько 1100 мешканців, є дитячий садок, гарна сучасна школа, де навчається понад 120 школярів. Просвітяни пишаються, що мають Народний дім, де розташовано сільський музей на шість кімнат і нещодавно відкрили залу «Просвіти». Про історію відкриття зали, що для місцевих просвітян стало знаковою подією, розповіла Галина Слободян.

– До створення зали «Просвіти» тут відбувалися богослужіння греко-католицької церкви. Коли у 1990-их збудували греко-католицьку церкву, приміщення стояло пусткою. Тоді за пропозицією священика, разом із учителями, сільською владою ми вирішили влаштувати тут залу «Просвіти». Допоміг у цьому сільський підприємець Мирослав Слободян. За його кошти зробили ремонт, закупили деякі речі. Зала «Просвіти» нині стала центром культурного життя. Тут часто відбуваються різні релігійні, громадські заходи, народні свята, ювілеї письменників, учителі проводять уроки історії, виховні заходи. Ця зала – перша сільська в області.

Ми займаємося не тільки культурно-просвітницькою роботою, а й господарською: проводимо толоки, збираємо гроші на АТО. Ядром «Просвіти» є сільська влада, священики, вчителі, директори школи, музею, Народного дому, підприємці. Чим більше знаходимо меценатів, тим краще живе «Просвіта». У нашій бібліотеці є сучасне обладнання – комп'ютер, Інтернет.

Розповідь голови сільської ради доповнює голова Бортницького осередку «Просвіти» Оксана Трак, яка наголосила на роботі зі збереження традицій і звичаїв рідного села та залучення до справ молодого покоління.

– Наприклад, коли «Молода Просвіта» проводила народне свято, вони запросили жінку, яка «вже сплела молодій 72-ий вінок». Від неї вчилися цього обряду. Провели зі школярами «фольклорну експедицію», записали від жінок колискові пісні та упорядкували й видали збірничок. Проводимо краєзнавчу роботу, розшукуємо відомості про людей, які зробили значний внесок у розвиток населеного пункту. Наприклад, священик Тихович побудував дорогу до села. Разом із нинішнім священиком ми зібрали людей і упорядкували його занедбану могилу.

– А такий Народний краєзнавчий музей, як у Бортниках, без перебільшення, єдиний в Україні, – розповідає його директор Іван Карп'як.

Це музей не тільки села, а й усього краю. Створено його 22 травня 1992 року. Спочатку було дві кімнати, нині маємо шість, близько 5000 експонатів. Екскурсії проводять наші старшокласники. У музеї експонати з археології, матеріали від Київської Русі до сучасної України, книжки, журнали й газети 1920–1930-их років, документи Другої світової війни, про боротьбу ОУН–УПА, Української Галицької Армії, про Помаранчеву революцію та Революцію гідності; розповіді про видатних земляків, письменників, мистецькі колективи області... А ще багато старожитностей.

Маємо зв'язок із Академією наук України, листуємося із 22 друзями з-за кордону – з Європи, Австралії, Америки. Музей у Всеукраїнському конкурсі посів друге місце. Нашими матеріалами послуговуються автори дисертацій, письменники.

У цій розповіді висвітлено невеличку частину роботи просвітян Тлумацького району, зокрема села Бортники. А таких осередків нині 43. Про них – у книжці «Палаюча ватра» (понад 600 сторінок), яку підготували просвітяни Іван Попадинець, Галина Дзьоба, Василь Ганчак, Оксана Шкварок, Михайло Дземан, Валерій Іванків, Богдан Шкварок. Видання здійснено за благодійного сприяння Кредитної спілки «Надія», у роботі взяли участь усі первинні осередки району.

Надія КИР'ЯН

ВРАЖЕННЯ

РИМСЬКІ КАНІКУЛИ

Був колись італійський фільм з такою назвою в часи мого дитинства.

Наприкінці серпня мені також випало щастя пережити короткий період своєрідних римських канікул. Нехай і було тих канікул всього чотири дні.

З ініціативи молодшої доньки Олександри, яка разом із чоловіком Майклом прилетіла до Рима з Чикаґо, я і старша донька Ростислава поїхали до столиці Італії.

Навряд чи комусь цікаво читати про наші дорожні митарства через Польщу, Словаччину, Угорщину, Словенію… Побачили, як наші жінки, які працюють в Італії, своїм способом добираються хто в Неаполь, хто в Рим, а хто в інші менші міста.

Станція метро. Вихід на незнайому вулицю і пошуки готелю. Знаходимо. Вже є притулок у чужому місті, а це певний комфорт для душі.

Олександра з чоловіком в іншому, значно дорожчому (а що ви хочете – Штати). Заледве знаходимо один одного.

Радість зустрічі після двох років розлуки. Україна й Америка на італійській землі. Такі реалії нашої країни, яка розгубила своїх дітей по чужині.

Рим має своє особливе, відмінне від інших європейських столиць, обличчя. Можу для себе його порівнювати з іншими сімнадцятьма столицями Європи, в т. ч. Ізраїлю. Ні, звичайно, можна віднайти і чимало спільного в архітектурі цих міст, особливо у давніших будинках, де присутні риси, скажімо, бароко, а портики, колони запозичені з античних часів.

Римом можна просто ходити, блукати вулицями, і це буде цікаво та корисно.

Ранок розпочався з вітання у кафе з офіціантами: «Бонджорно» (Добрий день) і словами «Капучіно? Круасан?». І ми сидимо, година десь сьома – по сьомій, на вулиці за столиком і п'ємо каву, яка входить в оплату готелю. Ця кава і ці дні випиваються дуже швидко, а тому ловиш кожну щасливу мить, даровану Богом, бо вона неповторна.

…Другого дня, власне, гарного сонячного римського ранку, коли світлий погляд виловлює все неповторне у своїй красі, швидким кроком через парк рухаємося до Національної галереї мистецтв Борджія.

Порозглядати тут є що – від скульптури до художніх полотен італійських майстрів Відродження та пізніших століть. Божа рука водила рукою усіх цих творців шедеврів, де кожен рух, жест, постава вирізьблені й вималювані щонайдосконаліше, й естетичне враження залишається незабутнім.

Тут хочеться бути довго, у цій атмосфері прекрасного, яка може лише надихати й дивувати, відсувати світ повсякденності й побуту на околиці свідомості.

Покинувши зали мистецтва галереї Борджіа, йдемо до музею сучасного мистецтва. Невелике приміщення, небагато залів і майже немає людей.

Полотна тут суціль абстрактного спрямування. Деякі нагадують фантазії народного мистецтва, тканння гуцульських килимів, ліжників. Є й інші вибрики фантазії їхніх творців, закодовані ідеї, шифр до яких непросто відшукати. До споглядання подібного мистецтва потрібна певна підготовка і готовність його приймати, а тому довго тут не затримуємося.

Щоб продовжити огляд італійського мистецтва, йдемо у ще одну галерею – «Галерею національного арт-модерну».

Вже при вході дивуєшся: підлога зроблена під дзеркала з тріщинами. А далі – роздолля мистецтва: художні полотна, статуї, мармурові фігури, інші матеріально втілені фантазії художників, скульпторів.

Майже неможливо… та точно, неможливо охопити в короткому часі все національне багатство, духовну спадщину Італії. Тим більше, годі описати красу й довершеність полотен і скульптур, які треба бачити, а не намагатися уявити все це з опису.

…Римом можна просто ходити, без навмисної мети і при цьому вбирати красу його вулиць і майданів, фонтанів з фігурами у грайливих бризках води.

А тоді зайти у будь-яку піцерію, кав'ярню і випити італійського вина, скажімо, червоного «Кьянті» або непоганого пива. Тут же замовити все-таки в Італії, де ця їжа, можна сказати, є національною і найбільш вживаною.

Але досить про щоденне. Все-таки Рим – це величезна територія історії, яка собі століттями спочиває на руїнах античності чи на незабутніх витворах кам'яних будівель середньовіччя.

І тут Вічне місто не відкриває, а лише відхиляє трохи віко зі скрині минувшини республіки і водночас великої Римської імперії. Значна частка все ж захована у писаних анналах римських істориків Таціта, братів Плініїв та інших.

Найперше відкривається панорама колишнього Форуму, де Палатинський пагорб із імператорським палацом і великою площею, місцем різних надгробних зібрань, тріумфальних арок і безліччю колон.

Навіть у рамках сучасного Рима це місце вражає розмірами. Час добре тут повоював, залишивши нам найбільше уяви про минуле і не так багато свідків про давнє. Все, буквально все вже давно стало руїнами, а проте у свідомості можна реконструювати велич колишнього Вічного міста.

З Форуму недовгий шлях приводить до помпезної будівлі Колізею.

Колізей збудований у I ст. н. е., служив місцем кривавих розваг, гладіаторських боїв, місцем римської публіки, яка прагнула хліба й видовищ. З часом ця ґрандіозна будівля, яка нагадує стадіон, стала занепадати, поки не набрала сучасного вигляду і є одним із найбажаніших об'єктів цікавості туристів. Щоб піднятися на колишні трибуни для глядачів, належить долати занадто високі сходи, що ведуть туди. Колізей нині – це суцільні руїни, жодного цілісного об'єкта, якийсь ґрандіозний фраґмент колишньої величі. Ходиш цим румовищем і дивуєшся творінню людських рук і великому винищувачу цих витворів по імені Час.

Але ж це дві тисячі років!

Не віриться, що в цих напівзнищених підземеллях очікували своєї долі гладіатори, відчуваючи приреченість долі.

Наступного дня – екскурсія до Ватикану. Нагадаю, що це ще й невеличка, цілком самостійна, держава клерикального характеру, в якій проживає більше 800 осіб і, звичайно, папа римський. Нині це папа Франциск.

Хочеться милуватися врочистими чудовими формами базиліки Святого Петра, усім цим священним майданом із колонами.

На майдані з краника тече вода. Її можна попити, набрати у пляшечку. Вона постійно освячена. Від базиліки йдемо до Пантеону давньоримських богів, спорудженого в I ст. Христової віри.

Пантеон – кругла споруда, в центрі купола великий отвір, крізь який ллється світло. Зараз це християнський храм з елементами язичницького. Тут усипальниці італійських королів. А також похована королева Маргарита, на честь якої названо піцу (1868). А головне – тут поховано автора «Сикстинської мадонни», художника епохи Ренесансу Рафаеля Санті.

І нарешті цього дня пощастило відвідати церкву всіх церков (IV ст.). При вході – фігура імператора Костянтина, саме він в 325 р. узаконив християнство. Цей храм нагадує базиліку у Ватикані. Розкішно прикрашений відомими майстрами, багато мармурових скульптур апостолів і євангелістів.

Такий ось Рим, дещо впізнаваний, та добре не пізнаний, бо лише якісь, може, найголовніші, речі даються за короткий час до пізнання.

Постає картина давнього, середньовічнього і сучасного Рима, справді Вічного міста, яке не може не захоплювати картинами минулого, особливо витонченою архітектурою, фонтанами як витворами людської фантазії, божественної краси храмами.

Василь БАБІЙ, *просвітянин*

ПРОЩА

ДО ЗАРВАНИЦІ З МОЛИТВОЮ

14 серпня вирушила десята Міжнародна піша проща родин міґрантів-заробітчан та всіх охочих із Самбора у Зарваницю. Її організаторами є Пасторально-міґраційний відділ УГКЦ та благодійний фонд «Карітас» Самбірсько-Дрогобицької єпархії УГКЦ. А зорганізував Міжнародну десятиденну пішу прощу родин міґрантів десять років тому світлої пам'яті отець Василь Поточняк. Його не стало 15 квітня. Але добру Божу справу продовжують послідовники…

Нинішня проща почалася в Самборі і вже пройшла Городище, Грушів, Меденичі, Жидачів, Ходорів, Княгиничі, Рогатин, Підвисоке, Бережани. Сьогодні вона у Підгайцях. А далі – Підгайці, Золотники, 22–23 серпня духовна програма в Зарваниці. Загальна відстань близько 230 км.

Отець Ігор Козанкевич, директор благодійного фонду «Карітас» Самбірсько-Дрогобицької єпархії, звертаючись до прочан у Самборі, зазначив: «Проща – це місце, де ми вчимося служити. Вчимося любити, бути терпеливим, вчимося любити одне одного, молитися одне за одного. Проща – це наче лабораторія, в якій ми робимо над собою іспит сумління. Вдома, коли ми живемо, нам здається, що ми або добрі, або, може, в когось навіть крила виросли, а хтось навпаки почувається загубленим, то в прощі Господь Бог допоможе нам дізнатися, ким ми насправді є, що очікують побачити від нас люди».

Очевидно, піша проща у Зарваницю є таки Божою справою, бо через десять років розрослася до півтисячі. Щороку до Самбора з'їжджається багато людей, щоб помолитися в прощі. Зважаючи на час, в який ми нині живемо, молитва до Бога має дуже важливе значення. А молитва, скроплена потом і мозолями має, очевидно, стократне значення як у Бога, так і в людини.

Та, власне, проща розпочиналася як молитва. Молитва матері, яка поїхала в далекі краї на заробітки і яка лишила вдома дрібні діти на всіх, хто міг би її кровинками заопікуватися.

Молитва дитини, яка потребує маму кожної хвилі і яка всіляко за мамою банує.

Молитва чоловіка, який тяжко дає собі раду сам без своєї ґаздині, а вдома не може заробити грошей. Об'єднані у молитву такі зранені душі й поєдналися між собою.

Із Самбора вийшли 441 прочанин. Наймолодшій учасниці прощі, Катерині Ходорівській, п'ять років. Найстаршій учасниці, Юстині Курчик, – 82 роки.

У прощі беруть участь прочани Львівської, Івано-Франківської, Вінницької, Київської областей і міста Києва. Є міґранти з Італії, Швеції, Польщі, Іспанії, Англії… А на різних етапах до ходи приєднувалися нові прочани з тих місцин, якими вона проходила. Молитва об'єднувала всіх.

Т. Д.

ЗМІНА

ЗУПИНИТИ ЕКСТРЕМАЛІВ

Зміна відомому на весь світ своїми екстремально-патріотичними акціями руферу Мустангу підростає в Івано-Франківську.

Щоправда, маленькі івано-франківські «руфери» поки що не малюють зірки на московських висотках у синьо-жовтий колір і не прикрашають червоними маками скульптуру Батьківщина-мати у столиці, а просто гуляють дахами.

І це наразі непокоїть мешканців і міську владу. Причому настільки, що систематичні прогулянки маленьких іванофранківців дахами будинків № 53, 55, 57 по вулиці Незалежності в обласному центрі навіть стали предметом обговорення на оперативній нараді у першого заступника Івано-Франківського міського голови. І якщо патріотичними висотними акціями Мустанга захоплюється сам Президент України Петро Порошенко, очільники Івано-Франківська засуджують перші кроки на руферській стежці маленьких послідовників Мустанга з Івано-Франківська і просять місцеву міліцію, як то кажуть, спустити останніх на землю.

А й справді, чи не краще їй тренуватись десь не надто високо.

УКРАЇНЦІ У СВІТІ

УКРАЇНСЬКИЙ БРЕНД

У Сакраменто, Каліфорнія, 22 серпня відбудеться четвертий показ брендового українського одягу ручної роботи від сучасних українських дизайнерів. Серед них – Любця Чернікова з Івано-Франківська.

«Ukrainian Fashion Show» проходитиме в рамках найбільшого на теренах США українського фестивалю «Together for Peace», повідомляє «UaModna».

Серед дизайнерів, представлених на українському фестивалі «Together for Peace», будуть такі відомі імена як Лєна Васенко та Любця Чернікова зі своїми етноколекціями, вишиванки від бренду «Вільні люди» та бренд «Синій льон».

Подія відбудеться завдяки організації «Ukraine Relief» і має на меті об'єднати людей, підприємства та організації з усього світу, аби забезпечити підтримку для України під час війни.

Організатори кажуть, що хочуть ознайомити гостей з українськими звичаями і традиціями, нашою культурою, підвищити поінформованість про те, що зараз відбувається в Україні, й дати можливість всім охочим приєднатися до підтримки і молитви за колись мирну країну. Мета фестивалю – об'єднати людей у прагненні допомогти тим, хто постраждав від війни: фінансово, емоційно і духовно.

В програмі фестивалю: ігри, конкурси, розваги для дітей і дорослих різного віку, виступи громадських та політичних діячів з України та Сполучених Штатів, страви української кухні, національні ремесла, концерт християнської та української пісні, спортивні змагання та багато іншого.

ДОЛУЧАЙТЕСЬ!

БІГ ЗАРАДИ МИРУ

В рамках заходів, присвячених відзначенню Дня Державного Прапора України та з нагоди відзначення річниці Незалежності України в Івано-Франківську 23 серпня відбудеться легкоатлетична естафета «Біг заради миру в Україні».

З чотирьох напрямків в'їзду до Івано-Франківська одночасно стартуватимуть спортсмени-легкоатлети й любителі бігу, котрі, пробігаючи вулицями міста, вітатимуть мешканців з 24-ою річницею Незалежності нашої держави. Зокрема, учасники бігтимуть зі східного напрямку (Тисменицьке шосе), західного (Калуське шосе), північного (село Вовчинець) та південного (село Крихівці).

Атлети одягнені у футболки жовто-блакитних кольорів о 16.20 фінішують у центральній частині міста на Вічевому майдані, після чого відбудеться фітнес-руханка для всіх охочих.

Серед учасників легкоатлетичного пробігу «Біг заради миру в Україні», відомі ветерани спорту, переможці й призери молодіжних, юніорських та юнацьких Всеукраїнських легкоатлетичних змагань, учні ДЮСШ.

ФЕСТИВАЛІ

ПАМ'ЯТІ КВІТКИ

6 вересня об 11 год. у селі Ліски на Коломийщині увосьме розпочнеться літературно-мистецький фестиваль імені славетної співачки Квітки Цісик. З метою створення культурно-мистецького центру, укріплення та посилення зв'язків із українською діаспорою, розкриття талановитих особистостей, підтримки української поезії та української пісенної традиції, популяризації творчості Квітки Цісик організатори фестивалю запрошують усіх охочих на Циганський пагорб – родинне обійстя Цісиків.

ЦЕ ЦІКАВО

ПОХОДЖЕННЯ НАЗВ ВІДОМИХ БРЕНДІВ І КОМПАНІЙ

Fuji – на честь найвищої гори Японії, Фудзі.

Honeywell – ім'я засновника Mark Honeywell.

Hotmail – засновнику Джеку Сміту (Jack Smith) прийшла ідея доступу до електронної пошти через web з будь-якої точки світу. Коли Сабір Бхатіа (Sabeer Bhatia) з'явився з бізнес-планом цього сервісу, він перебрав всі слова, що закінчуються на «mail» і врешті-решт зупинився на hotmail, оскільки в назві були присутні букви HTML (мова розмітки вебсторінок).

Hyundai – по-корейськи «теперішнє» (сьогодення).

IBM – International Business Machines.

Kodak – «K» – улюблена буква Джорджа Істмена (George Eastman), засновника компанії. Він шукав слова, що починаються і закінчуються цією чудовою буквою. Тим більше, що у всіх алфавітах «K» пишеться однаково. Врешті-решт, було вибрано Кодак, нібито саме такий звук видає фотокамера при зйомці.

Konica – раніше відома, як Konishiroku Kogaku.

LG – перші букви двох корейських брендів Lucky і Goldstar.

Lotus – Мітч Капор (Mitch Kapor), засновник компанії, займався медитацією. Звідси і назва (поза лотоса).

Microsoft – MICROcomputer SOFTware. Спочатку писалося, як Micro-Soft. Потім рисочку прибрали.

Наступне число «Галицької Просвіти» вийде 3 вересня.

УСМІХНІТЬСЯ

* * *

Професор на лекції запитує:

– Якби перед бараном поставили відро з водою і відро з горілкою, що б почав пити баран?

– Воду! – відповів студент.

– А чому?

– Бо баран!

* * *

Що таке швидкість світла?

Це коли встигаєш з холодильника витягти пляшку пива швидше, ніж там засвітить лампочка…

* * *

– У тебе теща в якій галузі працює?

– У медичній.

– Терапевт?

– Ні, п'явка. Кров смокче.

* * *

Любий Дідусю Морозе! Подаруй мені на Новий рік нового хлопця! А колишнього забери собі… оленем.

* * *

Приходить Михасик до першого класу.

– А ти рахувати вмієш? – поцікавилася вчителька.

– Один, два, три, чотири, п'ять, шість, сім…

– А далі знаєш?

– Вісім, дев'ять, десять, валет, дама, король, туз…

* * *

М'яч ще летів у вікно директора, а діти вже грали в хованки…

* * *

Кредит – це коли банк вас грабує і ви йому за це ще й платите.

* * *

Новини «Росавіапрому»:

Російські конструктори взялися за модернізацію військових літаків. На всіх видах літальних апаратів будуть додані місця для жінки з дитиною, за спинами яких сидітимуть російські пілоти!

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ…

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

ВЕРЕСЕНЬ

1 ВЕРЕСНЯ

День знань.

2 ВЕРЕСНЯ

120 років від дня народження **Ігоря Федіва** (1895–1962), письменника, видавця, уродженця м. Коломия.

115 років від дня народження **Романа Турина** (1900–1979), українського живописця, який створив документальні фільми про Гуцульщину та спортивне життя Західної України, уродженця м. Снятин.

3 ВЕРЕСНЯ

65 років від дня народження **Богдана Томенчука,** історика-археолога, педагога, голови археологічної секції при обласній організації УТОПІК, уродженця м. Коломия.

6 ВЕРЕСНЯ

80 років від дня народження **Дмитра Шпака,** вчителя, фольклориста, дослідника гуцульських звичаїв та обрядів, народного мистетцва, уродженця с. Старі Кути Косівського району.

65 років від дня народження **Миколи Симчича,** поета, письменника, публіциста, автора збірок «Вогонь цілую», «Лебедині ключі», «Ностальгія за Україною» та ін., уродженця с. Середній Березів Косівського району.

55 років від дня народження **Ігоря Гургули,** письменника, автора книг «Пащека Левіафана», «Айсберґ» та ін., уродженця с. Острів Галицького району.

7 ВЕРЕСНЯ

55 років від дня народження **Миколи Панакова,** івано-франківського художника.

9 ВЕРЕСНЯ

75 років від дня народження **Михайла Паньківа,** етнографа, кандидата історичних наук, викладача Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, уродженця с. Вербівці Городенківського району.

12 ВЕРЕСНЯ

День українського кіно (друга субота вересня).

65 років від дня народження **Ганни Бабинської,** актриси, заслуженої артистки України, педагога, уродженки с. Старі Кривотули Тисменицького району.

13 ВЕРЕСНЯ

День працівників нафтової, газової та нафтопереробної промисловості (друга неділя вересня).

16 ВЕРЕСНЯ

55 років від дня народження **Володимира Романіва,** художника, скульптора, графіка, уродженця с. Берлоги Рожнятівського району.

19 ВЕРЕСНЯ

День винахідника і раціоналізатора (третя субота вересня).

75 років від дня народження **Романа Кондрата,** доктора технічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, завідувача кафедри розробки та експлуатації нафтових і газових родовищ ІФНТУНГу, уродженця с. Підгір'я Богородчанського району.

21 ВЕРЕСНЯ

Різдво Пресвятої Богородиці.

22 ВЕРЕСНЯ

День партизанської слави.

23 ВЕРЕСНЯ

115 років від дня народження **Володимира Кубійовича** (1900–1985), вченого, громадського діяча, галицько-українського географа у діаспорі, одного з будівничих НТШ, редактора «Енциклопедії українознавства».

100 років від дня народження **Володимира Бандурака** (1915–1982), прикарпатського письменника, члена НСПУ, уродженця м. Городенка.

15 років відкриття в Коломиї **музею «Писанка».**

27 ВЕРЕСНЯ

Воздвиження Хреста Господнього (Чесного Хреста).

Всесвітній день туризму.

105 років від дня народження **Миколи Арсенича** (1910–1947), військово-політичного діяча національно-визвольного руху в Західній Україні, генерала УПА, члена Центрального проводу ОУН (б), члена Головної ради ОУН, уродженця с. Нижній Березів тепер Косівського району.

28 ВЕРЕСНЯ

130 років від дня народження **Дмитра Осічного** (1885–1962), українського поета, уродженця с. Кобаки Косівського району.

29 ВЕРЕСНЯ

85 років від дня народження **Михайла Пазяка** (1930–1999), фольклориста, етнографа, уродженця с. Ілемня Рожнятівського району.

30 ВЕРЕСНЯ

Всеукраїнський день бібліотек.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***